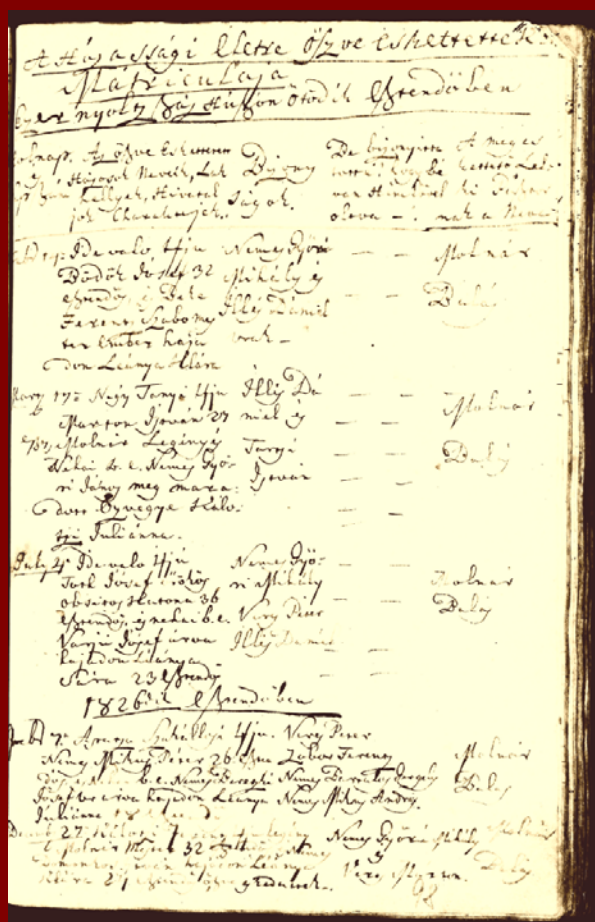

A MAGYAR CSALÁDTÖRTÉNET-KUTATÓ EGYESÜLET KIADVÁNYA

A házassági életre öszve eskettettek Matrikulája Ezernyolczszáz Huszon Ötödik esztendőben

Csicsó (egykori Komárom vármegye, ma Čičov, Szlovákia) anyakönyvének egyik lapja

I. évfolyam, 1. szám

2011

IMPRESSZUM

Matrikula

a

**MAGYAR
CSALÁDTÖRTÉNET-
KUTATÓ
EGYESÜLET**

kiadványa

matrikula@macse.org

Felelős kiadó:

Hunyady László

Szerkesztő:

Dr. Hatvany Béla Csaba

Szaklektor:

Lerch János

Nyelvi lektor:

Tutunzisz Gabriella

Megjelenik évente négyszer: március, június, szeptember és december második hetében. A kiadvány szabadon és csakis díjmentesen terjeszthető. Kéziratokat a szerkesztőség fenti e-mail címére várunk legkésőbb a megjelenési hónap elsejéig. A cikkek tartalmáért, beleértve a cikkhez kapcsolódó képanyagot is, a szerzők felelnek.

I. évfolyam 1. szám

© MACSE 2011

TARTALOM

Hunyady László: <i>Kedves Olvasó!</i>	1
<i>Dr. Harmath Arisztid köszöntője</i>	2
Dr. Pencz Kornél: <i>Az AKuFF köszönti a Matrikula olvasóit</i>	2
Dr. Harmath Arisztid: <i>A hazai genealógia múltja és jelene. „Él a magyar, áll Buda még”</i>	4
Hunyady László: <i>Az Asbóth család hagyatéka</i>	7
Bagdi Márton: <i>Dévaványa anyakönyvekben rejtőzködő múltja</i>	9
Gyimesi Imre: <i>Berzsenyi családi találkozók</i>	29
Dr. Hatvany Béla Csaba: <i>Rövid betekintés a GEDCOM állományok felépítésébe</i>	33
Fábiánné Fónai Melinda, Papcsik Béla: <i>Erdélyi utazásunk 2011. július 13. és 17. között</i>	37

* * *

Nemzetközi hírek	42
Hazai hírek	44
Egyesületi hírek	47

Kedves Olvasó!

Örömmel teszek eleget dr. Hatvany B. Csaba kedves felkérésének, hogy az általa útnak indított Matrikula című elektronikus folyóirat első számához előszót írjak.

A Magyar Családtörténet-kutató Egyesület (MACSE) elnökeként magam is lelkesen üdvözöltem Csaba pazar ötletét, hogy Egyesületünk negyedévenként szakmai folyóiratot jelentessen meg elektronikus formában.

Tudomásom szerint a kiadvány egyelőre egyedülálló: nem tudok arról, hogy létezne Magyarországon más, a történelem segédtudományaival foglalkozó ingyenes, elektronikus periodika.

Az internetnek, illetve az ott fellelhető temérdek információnak köszönhetően napról napra növekszik a családfakutatók tábora. A professzionális kutatókon kívül lelkes amatőrök tízezrei böngészik kiapadhatatlan szorgalommal és elszántsággal a levéltárakban vagy a világhálón hozzáférhető anyakönyveket, adatbázisokat, családtörténeti forrásanyagokat. Reményeink szerint mindannyiuk számára értékes segédeszközt jelent majd a Matrikula, amelyet a világhálón nemcsak a hazai magyarság, hanem a környező országokban és a diaszpórában élő magyarok széles tábora is olvashat.

Mivel a folyóiratot a legszélesebb olvasóközönségnek szánjuk, ne várjanak tőle elmélyült tudományos tanulmányokat. Olyan ismertetéseket, beszámolókat, esettanulmányokat szeretnénk közzétenni, amelyek egyaránt hasznosan segíthetik mind a kezdő, mind a családkutatásban már jártas olvasók tájékozottságát.

Azt szeretnénk, ha szerzőinket is minél szélesebb körből verbuválhatnánk. Ebben nem csupán Egyesületünk tagjaira számítunk, hanem mindazokra, akik szeretnék kutatói tapasztalataikat, ismereteiket megosztani a széles nyilvánossággal. Számítunk az osztrák, szlovák, erdélyi rokonegyesületek tagjainak írásaira is.

Várjuk tehát tisztelt olvasóink észrevételeit, javaslatait és – persze legfőképpen – kéziratokat, híradásokat, tanulmányokat, könyvismertetéseket, stb. A Matrikula jövője elsősorban azon múlik, hogy mennyire sikerül megtölteni értékes tartalommal, hasznos olvasnivalóval.

Hunyady László

elnök

Magyar Családtörténet-kutató Egyesület (MACSE)

(president@macse.org)

<http://www.macse.org>

Dr. Harmath Arisztid köszöntője

Tisztelt Olvasóink!

Mindenekelőtt szeretném megköszönni kedves elnök kollégámnak, Hunyady Lászlónak megtisztelő felkérését, hogy formabontó szaklapjukba beköszöntőt írjak. Valóban egyedülálló kezdeményezés az Önöké ezen a területen, hiszen bár ma is létezik genealógiai lap hazánkban, de elektronikus formában ez az első, s ehhez a merész és modern kezdeményezéshez szívemből kívánok gratulálni. Bevallom őszintén, van bennem egy parányi irigység is, hogy ez nem nekem jutott előbb az eszembe.

Kívánom, hogy szolgálja eredményesen ez a lap azt a közös emberi és egyben tudományos célt, amelyért szervezeteink együtt küzdenek.

Őszinte barátsággal

Dr. Harmath Arisztid

elnök

Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság

Az AKuFF köszönti a Matrikula olvasóit

A 10 éves AKuFF (Magyarországi Németek Családfakutató Egyesülete; Arbeitskreis ungarndeutscher Familienforscher e.V.) tagságának egy jó része folyamatosan figyelemmel kísérte azt a levelezőlistát, amelyből a MACSE kinőtte magát. Örülünk a kezdeményezésnek, hiszen az AKuFF csak egy kisebb, speciálisabb szeletét képviselte a családfakutatásnak. Kívánjuk, hogy a MACSE pályafutása is legalább olyan sikeres és viharmentes legyen, mint a miénk.

Tudjuk, hogy a MACSE derékhadát sokat tapasztalt, nagy tudású genealógusok és a történelmi segédtudományuk egyéb művelői képzik. Ezért nagy izgalommal várjuk a Matrikula egyes számait, hogy azokból mi is tanulhassunk, hiszen mi is annak a tudományterületnek vagyunk részei, amely nélkül eredményesen kutatni hosszú távon nehézkes.

Külön öröm, hogy a Matrikula a világhálón érhető el. Az internet az utóbbi néhány hónapban robbanásszerű fejlődésen esett át a családfakutatás területén. Az anyakönyvek digitalizálásának előrehaladottsága, a mormon adatbázis bámulatos bővülése, a sokféle levelezőlista elterjedtsége már odáig vezetett, hogy ad absurdum ki sem kell egy kutatónak mozdulnia a képernyő elől és kényelmesen, anyagi ráfordítás nélkül értékes adatok tömkelegéhez juthat.

Ehhez ajánlom az AKuFF mostanában teljesen megújuló honlapját, benne az „AKuFF Hírmondó” számaival.

Minden olvasónak hasznos időtöltést és eredményes kutatást kívánok!

Dr. Pencz Kornél

az AKuFF elnöke

www.akuff.org

A hazai genealógia múltja és jelene

„Él a magyar, áll Buda még”

Dr. Harmath Arisztid, Budapest

A Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság elnöke

Korunk legnépszerűbb kulturális szenvedélye a legelterjedtebb hobbi, vagy nevezzük bármi másként ezt a tudományt, a genealógia. Noha e fenti megállapítás a fejlett országokra vonatkozik, de senki ne gondolja, hogy alacsonyabb kultúrájú, szegényebb, netán primitív társadalmakban ez nem ismert. Köztudott, hogy Ázsia népei közt mindmáig jelen van a sámánizmus, amely nem csupán afféle szellemidézés, hanem kifejezetten az ősökhez fűződő kapcsolat, azok segítségéhez való folyamodás.

Ugyanez vonatkozik Afrika természeti életformában élő törzseire is. De a példák ezzel nem fogytak el, a maorik vagy a pápuák ma is minden fontosabb kérdésben őseikhez fordulnak, miközben már ismerik a jelenkor technikájának egyes elemeit is.

Egyiptom, Róma, Japán hajdani életében az ősök kultusza nem csak a családok mindennapjában, hanem akár az ország irányításában is szerepet kapott. A rómaiak oltárt emeltek otthonaikban elődeiknek, falra függesztett kerámia vagy kőanyagú álarcokkal, domborművekkel jelképezve őket. Sőt osztályba is sorolták szellemeiket, amazok tulajdonságai, jellemei szerint, így a jámbor ősöket penateseknek, lareseknek nevezték, de nem hiányoztak a kísértetforma lemuresek sőt a kifejezetten gonosz démonok, a larvaék szimbólumai sem. Róma közéletében egyébként is meghatározó szerepe volt a természeti illetve túlvilági jelenségeknek, melyeket az augurok, haruspexek és estipexek értelmeztek jóslataik formájában.

Most azonban vessünk egy pillantást a saját portánkra, a magyar családtörténet-tudomány múltjára, jelenére és gyakorlatára.

Bár a genealógia a legdemokratikusabb tudomány, hiszen királynak, koldusnak egyaránt vannak ősei, csak az itt a kérdés: ismerjük-e őket? Nyújt-e a megismerés számunkra maradandót?

Sokakat az vezérel a kutatásban olykor manapság is, hogy előkelő, gazdag elődöket találjon. Az esetek többségében ez rózsaszínű álom marad. Külön előadásban foglalkoztam néhány évvel ezelőtt azokkal a gyakran a nevetségességbe fulladt kutatásokkal, ahol a vélt főúri, nemesi, avagy más notabilitásúnak vélt ősekről nem egyszer egyenesen dehonesztáló dolgok derültek ki. Az igazi "kékvérűek" mindig gondoskodtak az elődök és a maguk eredetének, előjogaiknak ismeretéről.

Hazánk 1848-ig rendi állam volt, a származásnak döntő társadalmi, jogi, közjogi jelentősége volt. Ebben az időben a genealógiának, sőt a címertannak is meghatározó szerepe volt, ez az a korszak, amikor a német gúnyos szállóige így jellemezte bennünket: „Ungarn ist das Land der Jogászen und Kanászen”: Magyarország a jogászok és kanászok országa. A jogbiztosítási, hiteles helyi intéz-

mények az ún. locus authenticusok, az egyes káptalanok, konventek voltak, ott őrizték a jogügyletek, kiváltképp a nemesi birtokok jogügyleti dokumentumait, nagyjából a mai közjegyzői hatáskörrel. Időről időre ún. nemesség vizsgálatokat tartottak országos kiterjedéssel. Ekkor is döntő fontosságú volt, hogy a nemes ember megfelelő genealógiai dokumentációval rendelkezék.

Ez volt az említett jogász aranykor, az évtizedekre elhúzódó birtokpercek, örökösödési jogviták aranykora.

Meglepő, hogy a jó és precíz családfák nélkülözhetetlenségének korszakában milyen kevés genealógiai mű született.

Egészen a XIX. század küszöbéig mindössze két-három családtörténeti művet ismerünk – természetesen az egyes főúri családok magánhasználatra készült feljegyzéseit nem számítva. A nyomdai művek alig-alig szorosan vett genealógiai alkotások, inkább címertani munkák. A nemesi jogbiztosítás egyik fontos eszköze volt annak idején a címer, hiszen olykor azonos nevű családok címerei is utalhattak magára a családi származás azonosságára, illetve különbözőségére.

Ami megemlíthető a korai évszázadokból, az leginkább kézirat, a Széchenyi Könyvtár Quartalia Hungarica illetve Latina állományából. Közülük Adamis Mihály két címertani munkája emelkedik ki, a *Scuta armorum gentium*, illetve a *Scuta gentilitia familiarum*. Lévén ezek egyetemes művek a XVII. századból. Talán a legismertebb Lehotzky András: *Stemmatographia nobilium familiarum* stb. Pozsonyban 1796-1798 között napvilágot látott genealógiai könyve, mely talán az első olyan nyomdai termék, mely egyetemes genealógiai alkotás. E szerző nem tévesztendő össze Lehoczky Tivadarral, aki jóval később számos cikket írt a Turul c. folyóiratba, főleg felvidéki konventeket érintő témákról. Mindezek a művek azonban jórészt kéziratok, részben pedig kis példányszámú könyvek lévén, nem sokkal járulhattak hozzá a hazai genealógia fejlődéséhez. Az első igazi felvirágzás a XIX. században kezdődik s tart a II. világháború végéig. Számos helytörténeti mű jelenik meg, köztük Borovszky Samu vármegyei monográfiái, melyek mindmáig a magyar nemesség megyénkénti jelenlétének egyetemes forrásai, ezek Nagy Iván és Kempelen Béla műveinek jó kiegészítését képezik.

Mivel a genealógia és a helytörténet kéz a kézben járnak, a XIX-XX. század idevágó szakirodalma, mely napjainkra is átnyúlik, hatalmas segítség a kutatók számára. Szakfolyóiratok is léteznek már ebben a virágkorban, a legrégebbi a Turul, mely ma is él hosszabb kényszerszünet után. Sajnos a Magyar Családtörténeti Szemle, Baán Kálmán kitűnő folyóirata nem élte túl a diktatúra évtizedeit. Nagymagyarország utolsó népesség-összeírása 1910-ben mintegy 5% nemest regisztrált. Trianon véres rendet vágott hazánkon, s ez a trauma nem csak a területvesztésben mutatkozott meg. A nemesség előjogai 1848-ban eltöröltettek, sőt Mária Terézia úrbéri rendezése már 1770-től csökkentette annak gazdasági túlsúlyát, illetve a jobbágyság társadalmi életterét bővítve, gyakorlatilag a polgári fejlődést is elősegítette. Igaz ugyan, hogy a nemesség egy kisebb része, mely Trianon után optálta a magyar állampolgárságot és a csonkahazába települt át, nem a nagybirtokosok közül került ki, hanem szellemi foglalkozásúakból, volt katonatisztekből, pedagógusokból, jegyzőkből és más kisebb értelmiségi egzisztenciákból állt, sajnos túlsúlyt jelentett a Horthy-Bethlen rezsim számára, de a polgárság előtt mégis komoly tisztelet övezte. Ekkor indult be a magyar genealógiai élet másodvirágzása. Ezt nevezhetjük a dzsentri-korszak periódusának, mindenki igyekezett nemesi ősoket találni. Olykor ilye-

neket lelkiismeretlen profi kutatók kreáltak is jó pénzért. A harmincas évek derekától – némi ellenhatásként – egyfajta demokratizálódó társadalmi mozgás kezdődött, ekkor nyilatkozta Szentpétery Imre professzor, a neves oklevéltani tudós, hogy történetírásunk hatalmas adóssága a polgári családtörténet írásnak szinte teljes hiánya.

Amikor 1938-ban a XIX. törvénycikk a zsidóság gazdasági volumenét 20%-ra kívánta redukálni, majd pedig még inkább az 1939. évi IV. törvénycikk jóval radikálisabb 5%-ot szabott meg, egy nem egészséges, de mégis izgalmas genealógiai hullám árasztotta el az országot. Mindenkinek elemi érdekévé vált, hogy származásának az ún. "árja" voltát igazolni legyen képes. A levéltárak, könyvtárak, az anyakönyvi és egyházi hivatalok valósággal ostrom alatt álltak. Mindez a háború végéig tartott. Az új rezsim első dolga volt a nemesség, az értelmiség üldözése, szétverése. Nem kívánok ennek a részletezésébe belemerülni, kortársaimnak amúgy is megvan a személyes tapasztalata mindezekről. 1947-ben törvényileg is megfosztottak mindenkit nemesi címeitől, rangjától. Erre az időszakra vonatkozik az ismert tréfa: a dzsentrí világban, akinek mondjuk házmester volt a papája, abból házgondnokot faragott, 1945 után ennek a fordítottja volt a gyakorlat. Veszedelmes volt jó ősökkel rendelkezni.

Eljöttek a hatvanas évek. A hermetikusan karanténba zárt ország polgárai legális menekülő utakat kerestek. Nyugat-Németország tette ezt azáltal lehetővé, hogy mindenkinek, aki kellően dokumentálni tudta német vérségi származását, állampolgárságot adott az ún. *Spätaussiedler* státusszal. Ugyanezzel egyidejűleg a háború után kitelepített németek, illetve azok leszármazottai valóságos zarándokutakat tettek meg ősük származáshelyeit felkutatva. Támogatták ezeket a falvakat, egyben keményvalutával segítve az idegenforgalmat. A Kádár-rezsim jól felfogott érdekből nem akadályozta mindezt, amely szinte mozgalommá szélesedett éveken keresztül. Ez is egy genealógiai hullámot jelentett, de a mormonokkal történt anyakönyvi szerződés minden eddigire feltette a koronát. Nekik köszönhetjük a genealógia diadalmenetét.

Bár a levéltárak (egyesek ma is), sőt, egyes plébániák is igyekeztek korlátozni az egyre jobban szélesedő genealógiai trendet. Az ősök iránti világmozgalommá felfejlődött érdeklődés hitem szerint elsősorban az akadályokat. Az internet elterjedése, a Salt Lake City-beli mormon központ és internacionális szervei, a minden országban gomba módra szaporodó egyesületek, a virágzó helytörténeti irodalom legyőzi, sorra fogja elhárítani az útjába tett sorompókat.

Annak ellenére mondom ezt, hogy mai törvényalkotásunk sem kedvez a kutatásoknak. A fetisizált személyiségi jogvédelem ma is az információk szabad áramlása néven ismert demokratikus alapelveket csúfolja meg. A bürokratikus vaskalap még ma is ott díszleg a fejeken. Ez a kérdéskomplexus épp ezekben a napokban hív bennünket harcra az érvek csatájában.

Legvégére hagytam a családkutatás értékére vonatkozó véleményt: az ősök ismerete nem csak kegyeleti vonatkozású, nem csupán a kíváncsiság kielégítését szolgálja, fontos és hasznos támaszték a honismeretnek, a nemzeti öntudatnak épp egy olyan korszakban, amikor részben tudatlanságból, részben önérdekből építenek egyesek falat az útjába. Hazánk népessége fogyóban van, gazdasága ezer sebből vérzik, honvédelemre nincs elég pénze, Trianon pestise ma is mérgezi életünket. Legyen az ősök ismerete és tisztelete szellemi fegyver, minél több honfitársunk, kutatóbarátunk kezében!

Az Asbóth család hagyatéka

Hunyady László, Budapest (hunyady.laszlo@chello.hu)

Dr. Kurucz György történész docens barátom, a Károli Gáspár Református Egyetem dékán helyettese évek óta kutatja a keszthelyi Festetics család történetét. Elsősorban Festetics György grófnak a hazai agrárgazdaság és oktatás területén kifejtett mecénási tevékenysége érdekli. Kutatásai során figyelt fel Asbóth János nevére, aki a család keszthelyi uradalmának jószágigazgatója volt.

[Asbóth János](#) (1782-1823) középiskoláit Sopronban, egyetemi tanulmányait Göttingenben végezte. Lőcsén majd a Késmárki Evangélikus Liceumban oktatott. 1801-ben Festetics György gróf Keszthelyre hívta meg az általa alapított Georgikon tanárának és igazgatójának. 1806-tól a gróf uradalmait irányította. 1820-tól a magyar udvari kamara a Bács megyei koronaadalom kormányzójának nevezte ki. Két fia [Lajos](#) és [Sándor](#) szintén híresek lettek. Lajost az 1848-49-es katonai tevékenységeiért hosszú időre börtönbe zárták. Sándor Törökországba menekült, majd az Egyesült Államokban szerzett magának hírnevet. Argentínában nagykövetségként hunyt el, de tetemét Washingtonba vitték és az arlingtoni temetőben temették el.

Barátomnak tudomására jutott, hogy Asbóth János egyenes ágú leszármazottja, Ágnes asszony Ausztriában, Tirolban él és a család levéltári hagyatékának valamint az Asbóth család arcképcsarnokának boldog tulajdonosa.

Gyuri barátom szervezésében a Magyar Országos Levéltár főmunkatársával, Laczlavik György úrral hármasban ez év július 30-án elindultunk Tirolba, abban a reményben és azzal a feladattal, hogy igyekezzünk a magyar művelődéstörténet számára megszerezni ezeket a kincseket, de ha ez mégsem sikerülne, legalább fényképezzük le az iratokat, képeket.

Késő este egy aranyos, 84 éves hölgy (Ágnes asszony) várt minket vacsorával a lakásán. Elmesélte az életének és külön annak a katonaládának a történetét, amelyben az Asbóth család XVIII-XIX. századi levelezése található.

Ágnes asszony férjével együtt 1956 végén hagyta el az országot. A család minden vagyonát, birtokát korábban már elvették. A család tulajdona volt többek között a várbeli házasságkötő terem palotája is. A mai napig látható a házon a család címere.

Kezdetben nehéz sorsuk volt, éltek Bécsben, majd Münchenben. Dr. Paul Schwarzkopf, egy cseh származású tehetséges üzletember ráértett Ágnes asszony férjének műszaki tudására, képességeire és meghívta a Tirolban általa felépített gyár – a [Plansee fémfeldolgozó gyár](#) – műszaki vezetőjének. Tiles bácsi, aki korábban Budapesten az Egyesült Izzóban foglalkozott fémek magas hőmérsékleten történő megmunkálásával, a gyár megbecsült alkalmazottja lett. A házaspár békében, szeretetben élt, a falu lakosainak tiszteletével övezve.

Tirolba való letelepedésük első hetében, amikor még bútoruk se volt, megkereste őket [Noe-Nordberg Erna asszony](#), az Asbóth család egyik női ágának leszármazottja. Idős korára hivatkozva

Dévaványa anyakönyvekben rejtőzködő múltja

Bagdi Márton, Budapest (bagdima@t-online.hu)

[Dévaványa Ösztörű című kulturális magazinjában <http://osztoru.net84.net/> megjelent cikk kiegészített változata]

Mielőtt belefogtam tájékoztatóm megírásába, sokat gondolkodtam azon, hogy mit mutassak meg a Kedves Olvasóknak abból a hatalmas munkából, amelyre a Jóisten által a számomra utalványozott időmből immár nyolc évet fordítottam.

Tizennégy éve fogtam hozzá saját őseim felkutatásához. Először szülőhelyemen, az általam nagyon szeretett Hajdúböszörményben. Miután belelendültem, elhagytam a szülőföldem és kezdtem felkutatni a más településeken élő vérszerinti rokonaimat is. Így jutottam el több tucat településre, ahol éltek és ma is élnek az apai vonalamon vérrokon Bagdi nevű családok. Eljutottam néhány olyan településre is, ahol éltek és ma is élnek az anyai vonalamon vérrokon Tömöri nevű családok.

Így kerültem kapcsolatba Dévaványával is, ahol az apai és anyai vonalaimról való vérrokonaim – akárcsak a szülővárosomban – kivételesen egyaránt megtalálhatók.

Néhány év alatt több mint huszonötezer vérszerinti rokonomat kutattam fel. Mára ez a szám már elérte a negyvenötezeret. Szeretett és nagyra becsült őseink tiszteletére 2001. szeptember 9-én a Debreceni Református Nagytemplomban világtalálkozót tartottunk.

Zászlókkal, transzparenszekkel jöttek a különjáratos buszok Hajdú-Bihar, Békés, Borsod, Szabolcs-Szatmár és más megyékből. Sokan érkeztek Amerikából, Kandaéből, Ausztráliából, Franciaországból, Svédországból, egyszerűen a világ minden tájáról. A kíváncsiságtól ragyogó tekintetű, díszmagyarba öltözött gyerekek hada zsibongott. Ünnepi ruhákba öltözve gyülekeztek az érdeklődő rokonok.

Meghatódva és kíváncsi tekintettel mustrálgatták egymást. Érdekesebbnél érdekesebb kérdések és megjegyzések hallatszottak. Ők ott szembesültek azzal, amit előtte én már megtapasztaltam a személyes találkozásokon. Sok a hasonlatosság. Az évszázadokkal korábban szétvált vonalakon meglepően működik a genetika.

Nem szaporítom a szót. Az újságíróknak és a TV csatornák munkatársainak érdeklődését felkeltve több mint 3.500 vérszerinti rokon töltötte meg a Debreceni Nagytemplom hatalmas padosait. Megható jelenség volt. A hálaadó istentiszteletet nagytiszteletű Dr. Bölcskey Gusztáv református püspök úr tartotta.

Azok számára, akik többre kíváncsiak, ajánlom megtekintésre a következő honlapot:

http://bagdy.atw.hu/index_elemei/Page451.htm

A települések felekezeti és állami anyakönyveit tanulmányozva már korábban megdöbbentem azon, hogy mennyire hiányosan vezették és vezetik a földi halandók életútját meghatározó születés, házasságkötés és elhalálozás adatait. A rébuszokban bejegyzett adatokból csak kitarató és kemény munka árán állíthatók fel a teremtés okozati kapcsolatait meghatározó családfák.

Az anyakönyvezési problémák feltárására eldöntöttem egy kb. ötezer lakosú település anyakönyveinek részletes feldolgozását. E célból először Biharnagybajomot és Vámospércset szemeltem ki. Sajnos e települések vezetői részéről hiányoltam a segítőkészséget, ezért egy időre feladtam a tervemet.

Néhány évvel később a lakásomban csörgött a telefon. Egy női hang jelentkezett be. Illedelmesen bemutatkozott s közölte velem, hogy ő ugyan nem volt ott a világtalálkozón, mégis rokonom, Dévaványáról.

– Ki a legközelebbi Bagdi az őseid közül? – kérdeztem tőle.

– A dédanyám Bagdi Eszter.

– Akkor az ükapád Bagdi Imre és az ükanyád Nagy Julianna volt – mondtam neki.

Elakadt a szava a csodálkozástól. Kis szünet után határozott hangon bejelentette, hogy másnap leányával, Csillával tiszteletét teszi nálam Budapesten, mert szeretne megismerni.

A településen köztisztvisletben álló Ugrai Sándorné, született Szilágyi Róza. Ha ő nincs, most aligha írnám e sorokat. Első találkozásunkkor szóba került a fent említett megíúsult tervem is. Negyvennyolc órán belül Csilla leányával ismét megjelent és két zsákban megkaptam tőle a dévaványai református anyakönyvek fénymásolatát 1748-tól 1852-ig. Pontosabban 1731-től, mivel a születésekről már 1731-1736 között keletkeztek szórványos feljegyzések.

Ez nyolc évvel ezelőtt, húsvétkor történt. Óriási ambícióval nekiláttam az adatok számítógépre viteléhez. Kialakítottam az első Excel-táblázatokat. Fokozatosan fejlesztettem a nyilvántartási és adatfeldolgozási rendszeremet. Ma már azt mondhatom, hogy a kezemben vannak az egységesített anyakönyvezés megoldásai.

Az ősök azonosításához a születés, a házasságkötés és az elhalálozás időpontjáról olyan teljes adatsorra van szükség, amelyből meghatározható az, hogy kiről van szó. Bármely adat hiánya esetén, teljes bizonyossággal nem mondható meg azonnal, hogy kiről is van szó. Az azonosításhoz a hiányzó adatokat feltétlenül pótolni kell. Minél több adat hiányzik, annál nehezebb a helyzetünk. Az adathiányos bejegyzések miatt az anyakönyvek rengeteg kellemetlen meglepetéssel szolgálnak. Sokszor gyöngybetűkkel, sokszor az olvashatatlanságig cirkalmasan írva tekintenek ránk az ősekről bejegyzett adatok. Néhol a megsárgult papírlapokat tintafoltok is tarkítják, avagy nagyrészt már kifakult az írás. A történelmi időben visszafelé haladva a bejegyzések tartalmilag egyre szűkszavúbbá válnak.

Következésképpen a kutató feladata lesz bizonyítani azt, hogy az előtte lévő hiányos bejegyzések az ő sére vonatkoznak. Minél több adat hiányzik, annál rejtélyesebb a helyzet. Ezért a bejegyzések egyre inkább a rébuszokra hasonlítanak. A folytonosság megteremtése érdekében óriási hiányosságként állapítható meg az, hogy a különböző anyakönyvek bejegyzései között hiányzanak, vagy csak részben vannak meg az összefüggések. E tény teszi nehezzé a családfakutatók feladatát.

Ennek ellenére örülnünk kell, hiszen az anyakönyvek még ilyen formában is kapaszkodót jelentenek a családfa felépítéséhez. Különösebb magyarázat nélkül megérthető, hogy a családfaépítés nem jelentheti az ősök adatainak egyszerű kikeresését, kiírását, majd azok egymás mellé helyezését. Először az adatokat meg kell keresni. Ez nem mindig jelent könnyű feladatot. Óriási kitartás, figyelem,

odaadás és nem utolsó sorban egy kis szerencse is kell. Ezt követően, a megtalált adatok összeillesztéséhez komoly elemző munkát kell végezni. Így a családfáért keményen meg kell dolgozni. Ez teljesen különálló téma, amivel most nem kívánom untatni a Matrikula Kedves Olvasóit.

A kezdetek kezdetén nem voltak még internetes lehetőségeim. Ma már rengeteg információt és ötletet találhatok a világhálón. A családfakutatók közül mindenki készít valamit. Ez nagyon dicséretes dolog, mert a kutatók gondoskodnak a családjuk identitásának megőrzéséről. A családfaépítés nehéz, göröngyös és igen hosszú út többszöri bejárását jelenti. Az út szakaszokra, fázisokra osztható. Minden fázisra szükség van. Az, aki megtette netán többször is ezt az utat, sokszor keserű szájjal tapasztalhatja, hogy egyes őseit – fáradozásai ellenére – nem tudja teljes mértékben beazonosítani.

Jelen írásomban a teljesség igénye nélkül ízelítőt kívánok adni abból, amit az elmúlt évek alatt elkészítettem. Mi is áll rendelkezésre?

Elkészítettem Dévaványa református születési, esketési és halotti anyakönyveinek digitalizált és tízéves dekádokra osztott, továbbá saját elképzeléseim szerint sorszámozott diatárát 1731-től a törvény által engedélyezett 1921-ig a születés, 1748-tól 1951-ig a házasságkötés és 1981-ig az elhalálozás esetén. A római katolikus anyakönyvezés 1796-tól kezdődött. Így ettől az időponttól a fent említett időpontokig itt is elkészítettem a katalogizált diatárát. Az állami anyakönyvezés bevezetésétől – 1895 októberétől – a fenti időpontokig elkészítettem az állami anyakönyvek katalogizált diatárát. Őszintén bevallom, hogy nem vagyok egy fényképész tehetség, így vannak nem teljes értékű felvételeim is. A rendszerem viszont korrekt, melynek segítségével még az ilyen hibák is áthidalhatók. Abból a feltételezésből indultam ki, hogy az ősökről többször jegyezték fel dolgokat, így az egyes bejegyzéseknél hiányzó adatokat a különböző helyekről pótolni lehet.

Az anyakönyvek digitalizálásában a minőségi felvételeknek nagy jelentőséget tulajdonítok. Ezzel megmenthető a polgári lakosság múltját jelentő, de ma már pusztulásra ítélt óriási adathalmaz. A minőségi felvételek elősegítik a könnyebb kezelhetőséget (olvashatóság, értelmezhetőség, stb.). Megjegyzem, hogy a digitalizálás csupán az első lépés.

A digitalizálással és katalogizálással, a könnyű tájékozódás érdekében, a különböző helyeken anyakönyvezett eseményeket a történelmi idő mentén sorban „felfűztem”. Erre szolgál a diafelvételek jól kialakított sorszámozási rendszere.

Ezek után bevittem az adatokat az általam e célra kialakított egységesített Excel-táblázatokba. A jó anyakönyvezés és családfaépítés nüanszokon bukhat meg. Ezért mindenre oda kell figyelni, még a magyar nyelv ékezetének jelentőségére is. Következésképpen én az adatokat nem az interneten terjesztett „anglomán” vagy „germán” szemléletű táblázatokba, hanem a magyar gondolkodást és írásmódot teljes mértékben kielégítő egységesített táblázatokba vittem be. Az „anglomán” vagy „germán” szemléletű megoldások nagyon jók és szemléletesek, de a magyar nyelvterületen sok zavart okoznak, továbbá a segítségükkel soha nem lehet eljutni az egységesített anyakönyvezés gondolatához.

Az adatbevitel nem önkényes, de nem is szolgai. Az adatok rögzítését kreatív módon végeztem. Minden adat bekerült a táblázatokba, de nem abban a sorrendben, ahogyan vezették. Az anya-

könyvezésben az adatok bejegyzése hiányos, következetlen, sokszor az adatok sorrendjében teljes permutáció is kimutatható. Az egységesített táblázatok szigorú következetességet követelnek meg az adatok formai egymásutániségában is. Bár tartalmilag semmit sem változtattam, kivéve a névelírásokat, ennek eredményképpen az anyakönyvi adatsorokat könnyen áttekinthetővé alakítottam – ha tesszik, közérthető nyelvre fordítottam. Ez nem jelent különösebb többletmunkát, egyszerűen következik a táblázatok szerkezetéből.

Egy szóval, elhárítottam minden értelmezési zűrzavart okozó akadályt. Így az értelmi összefüggések és a kezelhetőség tekintetében alapvetően értékesebb változatot készítettem. Az ősök teljes azonosításához szükséges adatsorokból hiányzó adatok bejegyzéséhez, a jellegüknek megfelelően, mindig azonos tájolású helyet hagytam ki. Tekintsük a hiányos adatsort egy olyan közérthető mondatnak, amelyből egyes szavakat kipontoztak. Az ilyen hiányos mondat értelmezhetővé tételéhez meg kell találni a hiányzó szavakat (adatokat). Az adatrótlásokat elkészítettem nemcsak Dévaványa református és római katolikus teljes közösségére, de Mezőtúr, Biharnagybajom és más települések esetén is a kezdetektől 1810-ig. A kezdetektől 1786-ig rendkívül nehéz a kutatás. Mindhárom anyakönyv bejegyzései végtelenül hiányosak. Nemcsak Dévaványán, hanem az ország bármely településén. A nemzedékek könnyebb összeköthetősége érdekében a választvonalat jelentő 1786-tól, egy nemzedéknyi idővel (24 évvel) korábról, tehát 1810-től dolgoztam fel az adatokat. Lehetnek esetek, amikor az egy nemzedék nem elegendő, s így ötven-hatvan évvel korábban kell kezdeni az elemző munkát.

A felekezeti és állami anyakönyvezésben a bejegyzett adatsorokból mindig hiányzik valami. Ezáltal rejtélyessé válik minden. A bejegyzett adatsorból ugyan tudható, hogy itt szó van valakiről, de az utókor számára már konkrétan nem tudható, kiről is van szó. Az azonosítás a kutató feladata. Az összefüggések keresése és az azonosítások során a kutató állandóan akadályokba ütközik. Én a különböző hiányos anyakönyvi bejegyzéseket lépésről lépésre fokozatosan töltöttem fel adatokkal, így egyre pontosabb kép alakult ki a kutatott ősökről. A folyamatot a teljes azonosításig vittem. Módszerem megnevezésére a matematikából az *iteráció* kifejezését kölcsönöztem.

Az általam összeállított egységesített és egyesített anyakönyvi táblázatok tartalmával meg egyező bejegyzést még véletlenül sem találhat senki. Szerkezetileg illet az anyakönyvezés 450 éves története alatt sohasem készítettek. Itt nincsenek adathiányok, akadályok, amelyek következtében az anyakönyvi bejegyzések rébuszokká váltak. Az értelmezhetőség valamilyen szintű megteremtéséhez nem kellene utólagos bejegyzések. E kitévelem egyaránt igaz mindhárom anyakönyvre, valamint a felekezeti és állami anyakönyvezésre.

Az összes adat bevitele után az anyagokat archiváltam. Ennek leírása helyett nézzünk meg egy kis statisztikát (lásd az alábbi táblázatokat).

A fentebb említett időintervallumokra vonatkozó számok önmagukért beszélnek. Hozzáteszem, hogy az 1800-as évek harmadik harmadától fokozatosan felgyorsult az elvándorlás. Következésképpen a helyben kötött házasságokból nagyon sok gyerek már nem Dévaványán, hanem máshol született, továbbá a helyben született gyerekek közül sokan máshol házasodtak és alapítottak családot. Az 1900-as évek első harmadára, a valaha 14.000 főre rúgó tősgyökeres lakosság 40%-a már

máshol élt. Az ő leszármazottaik egyaránt megtalálhatók Budapesten, Debrecenben, Székesfehérváron, Szegeden és az ország más településein. Sokan választottak új hazát: Ausztrália, USA, Kanada, Franciaország, Németország, Hollandia, Anglia, stb.

Megnevezés	A református felekezetről	A római katolikus felekezetről	Összesen
Keresztelések száma	41144 (75,18%)	13565 (24,82)	54709 (100%)
Ebből fiúgyermek	20926 (50,86%)	7057 (51,95%)	27983 (51,15%)
Ebből leánygyermek	20218 (49,14%)	6508 (48,05%)	26726 (48,85%)
Házasságkötések száma	13376 (32,57%)	5879 (43,28%)	19255 (35,25%)
Ebből vegyes házasság	1460 (10,89%)	1200 (20,41%)	2660 (13,796%)
Endogámia [Aa]	8446 (60,90%)	2867 (48,75%)	11313 (59,27%)
Exogámia [Ad]	1644 (12,29%)	979 (16,66%)	2623 (13,61%)
[Da]	2444 (18,27%)	1295 (21,52%)	3739 (19,46%)
[Dd]	842 (6,22%)	738 (12,55%)	1580 (8,20%)

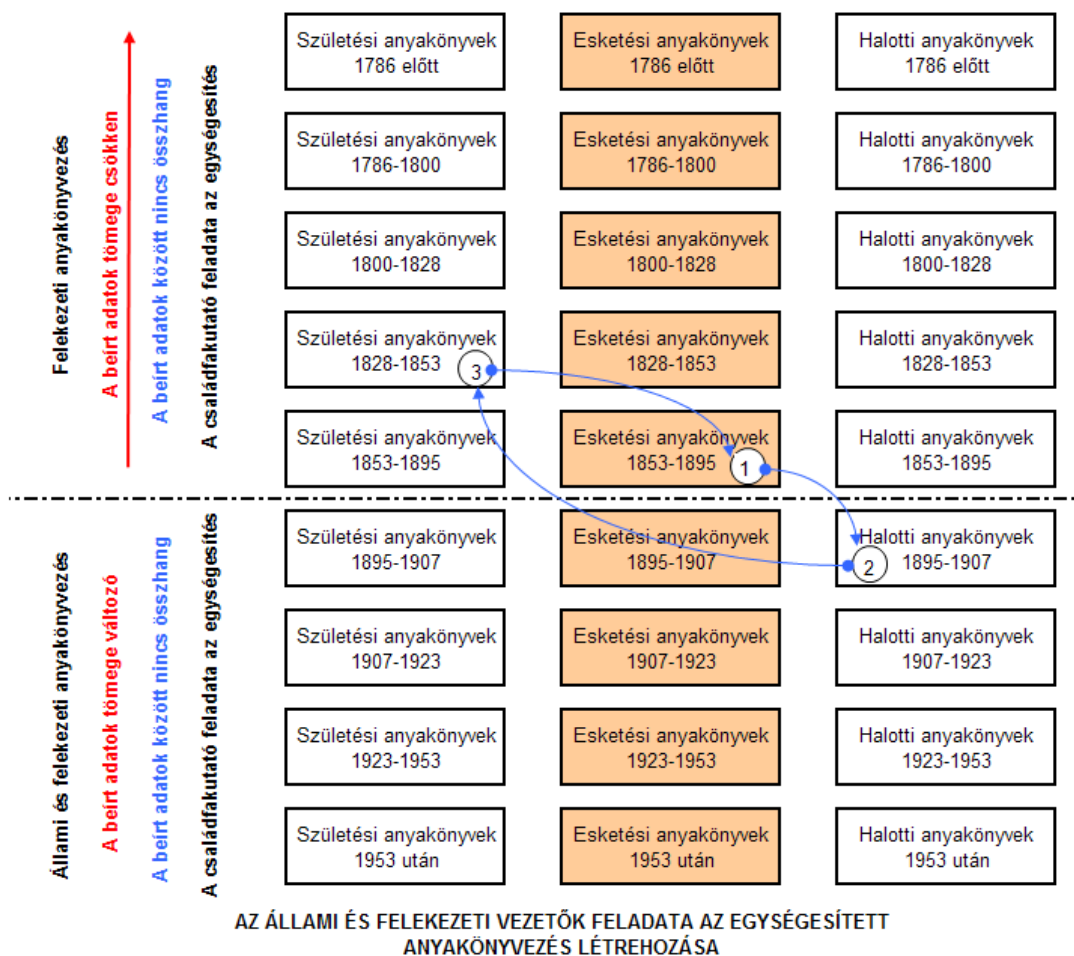
A halálesetek számával a táblázat nem foglalkozik, azon egyszerű oknál fogva, hogy aki megszületett, előbb-utóbb meg is halt.

Az adatokból az is kiderül, hogy a vizsgált időszakban Dévaványán 13.376 református és 5.879 római katolikus bejegyzésű, összességében 19.255 házasságkötés vagy lakodalom volt. Eredményként 41.144 református és 13.565 római katolikus, összességében 54.709 gyerek születését jegyezték fel. Ennek megfelelően a születések 75,18%-a református, 24,82%-a pedig római katolikus bejegyzésű.

A születések és házasságkötések bejegyzési adatainak összevetéséből szembetűnő az, hogy a református házasságkötések a kereszteléseknek, s nyilván az elhalálozásoknak is csak a 32,57%-ában következtek be. A római katolikusoknál ez a szám 43,28%-al egyenlő. Összesítésben ez 35,25%, ami azt jelenti, hogy a lakosságnak mintegy 30%-a nem érte meg a házasulandó kort. A számok összevetéséből az is következik, hogy a megszületett gyerekek közül több római katolikus gyerek érte meg ezt a kort. A római katolikusoknál a házasságkötések magasabb arányának okát – a reformátusoknál a sok járvány alatt bekövetkezett magasabb csecsemőhalandóság mellett – a római katolikusok magasabb exogámiájával (más településen kötött házasságával) is magyarázhatjuk.

Általános érvénnyel kimondható, hogy a házasságkötési bejegyzések születésekkel szembeni alacsonyabb száma (35,25%) meghatározza az adatfeldolgozás irányvonalát is, ami önmagában a családfakutatóknak is alapállása lehet. Itt a bejegyzések száma lényegesen kevesebb, miközben egyszerre két személy adataihoz jutottam.

Eszerint először a rendelkezésre álló adatok alapján mindig a házasságkötési anyakönyvekben kutattam, majd a halotti és születési anyakönyvek következtek, ahonnan a lehetőségek szerint pótoltam a házasságkötésnél hiányzó adatokat (lásd az anyakönyvek ábráját).

Lényegében az archivált táblázatokból készített munkapéldányok közötti adatátvitel sorrendje nálam is ez lett. Ennek részletes ismertetése nélkül, most folytassuk a statisztikát.

A református közösségben a vizsgált időszakban született gyerekek 50,86%-a fiú, míg 49,14%-a pedig leány. A római katolikus közösségben a megszületett gyerekek közül 51,95% a fiú, a leányok aránya pedig 48,05%-ot tesz ki. Összesítésben is, Déványán több fiúgyerek (51,15%) született, mint leánygyerek (48,85%).

A vegyes házasságok száma a reformátusoknál relatíve kevesebb, mindössze 10,89%, míg ez a szám a római katolikusoknál eléri a 20,41%-ot. A különbséget a felekezeti közösségek nagyságával is magyarázhatjuk: a nagyobb közösségekben nagyobb a párválasztási lehetőség. A vegyes házasságok jelentős száma, valamint a sok keresztkomaságot és házassági tanúkat igazoló bejegyzések a békés együttélésről tanúskodnak. Zárójelben jegyzem meg, hogy a római katolikusok őseit nehezebb kutatni, mivel már a második-harmadik nemzedékben más településre, netán más felekezethez is vezetnek a szálak. Nagy szerencse, ha vannak erre utaló bejegyzések.

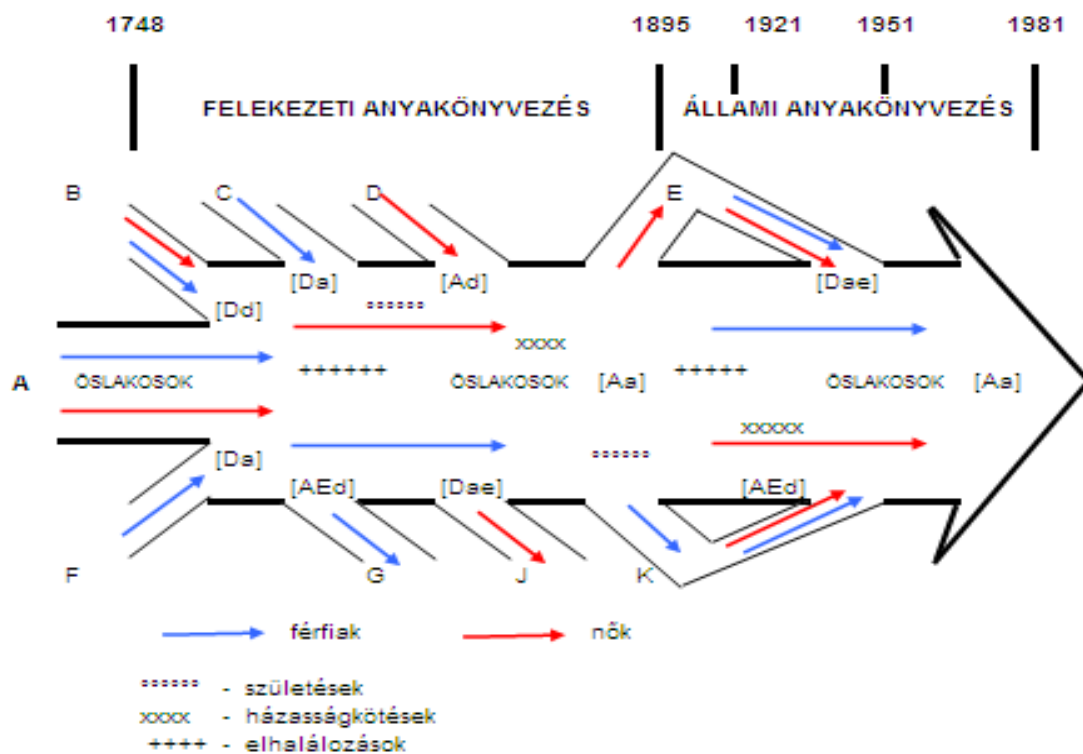
Az endogámiai [Aa] vizsgálat szerint a református felekezeten belül 8.446 (60,90%) helybéli vőlegény és menyasszony házasodott a vizsgált időszakban. A római katolikus felekezetben 2.867 (48,75%) helybéli vőlegény és menyasszony házasságát jegyezték fel a vizsgált időszakban. Az exogámiai vizsgálat szerint a református felekezetben 1.644 (12,29%) helybéli vőlegény és idegen menyasszony [Ad], továbbá 2.444 (18,27%) idegen vőlegény és helybéli menyasszony [Da], illetve 842 (6,22%) idegen vőlegény és idegen menyasszony [Dd] kötött házasságot. Hasonlóan a római katolikus felekezetben 979 (16,66%) helybéli vőlegény és idegen menyasszony [Ad], továbbá 1.295 (21,52%) idegen vőlegény és helybéli menyasszony [Da], illetve 738 (12,55%) idegen vőlegény és idegen menyasszony [Dd] kötött házasságot.

A római katolikusoknál szembetűnő módon több külső házasságkötés történt. Sőt az ilyen házasságokból a gyerekek gyakran már máshol születtek. A római katolikusok magasabb exogámiája abból is ered, hogy a felekezet csupán a XVIII. század végén alakult meg. Többnyire eleve távolabbi vidékekről (Nógrád, Pest, Borsod, Szabolcs és Heves megyékből) telepítették be a római katolikus lakosságot, ebből eredően később is gyakran máshonnan vagy máshová házasodtak. A hiányos anyakönyvezés miatt ez nem kevés problémát okozott az anyakönyvezőknek is. Ma pedig a kutatókat ez a tény sokszor igen nehezen megoldható helyzetekkel szembesíti.

Egy magyar település életében a történelem során minden nap történt valamilyen genealógiai esemény (születés, házasságkötés vagy elhalálozás), amelyet be kellett jegyezni valamelyik anyakönyvbe. A hiányosságok ellenére, önmagukban ezek közül a legrendezettebb a születési anyakönyv. Kevés kivétellel, a születési anyakönyv minden olyan személyt tartalmaz, aki ezen a településen született. Az újszülött gyerekek nevével sokszor igen hamarosan találkozhattam a halotti anyakönyvekben. Jobb esetben 20-30 év múlva a házassági anyakönyvben találkozhattam velük, sőt az életben maradtak esetében további 10-60 év múlva a halotti anyakönyvben ismét találkozhattam a nevükkel. Ez a lakosság 80%-ára elmondható. Ez azt is jelenti, hogy ha valakinek az őse a ráutaló és áruklódó információk szerint máshonnan jött, úgy bátran elindulhattam a megjelölt másik település anyakönyveiben, mert ez biztos továbbhaladást ígért. Volt olyan eset, amikor az így megtalált ős szülei egy további másik faluban születtek. Ebben az esetben sem volt gond, ha a házasságkötési vagy halotti bejegyzésüknél beírták az eredetüket. Ilyen kitérőkkel is, de biztosan megtalálhattam a kutatott őseket. Időben és térben lehettek kitérők. Egyetlen dolog a fontos, mégpedig az, hogy megtaláltam őket.

Eddigi kutatásaim során sokat foglalkoztatott az a gondolat, hogyan lehetne a rossznak és hiánynak kikiáltott anyakönyvek alapján a mai igényeket is kielégítő anyakönyvi táblázatokat összeállítani. Az első számú kérdés az, hogy objektíve meg lehet-e ezt tenni? Az esetek többségében a válasz egyértelműen IGEN. Az olyan vis major esetekkel, amikor is tűzvész vagy valamilyen háborús események kapcsán eltűntek az anyakönyvek, nem mindig lehetséges mit kezdeni. A második számú kérdés az, hogy hogyan? A válasz igen hosszú. Erre, a jelen sorok elolvasásával a Kedves Olvasó megkapja a kimerítő választ. Ehhez előbb megvizsgálom egy magyar település (adott esetben Déványa) genealógiai eseményeit az elmúlt 200-300 évben.

Az egyházi anyakönyvezések legtöbb helyen 1750-ig beindultak. Vannak helyek, ahol sokkal korábban, de vannak olyan települések is, ahol csak később kezdődött el az anyakönyvezés. Ez azt jelenti, hogy durván 200-300 év történéseit nagyon jó közelítéssel tudom kezelni. A következő okfejtés elmondható bármely magyar településről, de különösen a török megszállás alól felszabadult településekről.

A megszállás megszűntével a települések újraéledtek, újratelepedtek. Az ábrán a kék színű nyilak a férfiakat, míg a piros nyilak a nőket ábrázolják. A nyilak egyben a személyek tér- és időbeni mozgását is jól szemléltetik. A fő áramban az őslakosok, valamint az idővel helyi lakosokká vált jövevények születési (°), házasságkötési (x) és halotti (+) eseményeit helyben anyakönyvezték.

A kutatások alapján Dévaványán és a környező településeken lejátszódó endogámiai és exogámiai történéseket az egyesített házasságkötési anyakönyvi táblázatok segítségével 200-300 év távlatában is nagyon jó közelítéssel tudom kezelni. Így egy emberi közösség – nevezzük településnek – életében az alábbi fontos genealógiai események rögzíthetők:

- A helyben maradt őslakosok (A) nekiláttak a romok eltakarításához. Visszaköltöztek az elmenekült családok, akiket nevük alapján már a kezdeteknél jól fel lehet ismerni. Ezek egymás közötti házasságát a kezdetektől endogám házasságnak tekintem. Így helybéli helybélivel házasodott. Ennek jele Aa. Ilyen családok: Dékány, Szitás, Gyűjtő, Szarka, Boda, Bere, Vad, Séllei, Kecse, stb. Az őslakosok azonosítása a helyi felekezeti anyakönyvek, illetve különféle korabeli oklevelek alapján történt. Lényegileg az őslakosok házasságkötése őslakosokkal [Aa], továbbá az élet helyben történő folytatása-

nak esete áll fenn. A gyerekeik születhettek helyben vagy máshol is. (A házasságkötések sokféleségét /permutációját/ a születés és lakhely figyelembevételével külön táblázatban foglaltam össze. E besorolások felismerése a családfakutatás irányítottá tételét szolgálja. Végére is a kialakult házassági kapcsolatok meghatározzák a faluközösségek közötti rokonságot, továbbá azt, hogy egy-egy esetben az érintett személyek azonosítását hol kezdjem, majd hol fejezzem be. Rögvest hozzá kell tenni azt, hogy a születési- és lakhely következetes anyakönyvezése körül sok probléma van. Így egy település egészének és környezetének vizsgálata nem egyszerű feladat.)

- Új családok érkeztek más területekről (B). A nevük gyakran elűt az őslakosokétól. E jelenséget mondhatom helység-idegennek is. A szülők ab ovo máshol születtek és házasodtak. A születési helyük tekintetében ők endogám házasok, de a vizsgált településen (Dévaványán!) idegeneknek kell őket tekinteni. Így az ő házasságuk e településen exogám, mivel idegen idegennel kötött házasságáról van szó. Ennek jele Dd. Ők gyerekeket is hozhattak magukkal, valamint az új gyerekeik már ezen a településen születhettek, akik később helybeli lakosokká válhattak. Később az őslakosok és idegenből jött családok szaporodása révén, az utódok házasságkötését már endogámnak tekinthettem. Egyébként erre a különféle oklevelek kutatása eredményeként több család esetében fény derült. Ilyen családok: Gyányi, Erdős, Hidi, Tarsoly, stb. Az ő azonosításuk helyben kezdődött, majd a származásuk ismeretében egy másik településen fejeződött be. E ponton ők Da vagy Dd típusú házasságot kötöttek.

- Egyedülálló, más településen született férfi házasodott be vagy költözött a településre (C). Az ilyen férfiak voltak azok, akik munkát vállaltak és gyökeret vertek, majd helybeli leánnyal házasodtak. Őket beszármazottaknak is nevezhetem. A születési helyük tekintetében az ő házasságuk exogám házasság. Ők házasságot köthettek egy helybeli leánnyal. Ennek a házasságnak a jele Da vagy Ba. Házasságot köthettek viszont egy idegenből beszármazott leánnyal is. Az ilyen házasság jele Bb vagy Db. Megtörtént olyan eset is, hogy az ilyen férfi idegen településről hozott magának feleséget. Ebben az esetben a házasságuk jele Bd vagy Dd. A házasságból született gyerekeket már a településen keresztelték, akik helybeli lakosokká váltak. A családfakutatás szempontjából nem a beszármazottak lakhelye, hanem azoknak a születési helye a fontosabb, mert az alapján azonosíthatom és teremthetem meg a családfeépítés folytatásának irányát. Sajnos gyakran származási helyként a korábbi lakhelyet adták meg, ami nem mindig egyezett meg a születés helyével. A lakhely, a családtörténet színezéséhez és az életút pontos leírásához lehet szükséges.

- Idegenből beszármazott leányok hosszabb ideje szolgáltak valamelyik helybeli őslakosnál (D). Ők férjhez mehettek egyes helybeli őslakosokhoz. Ennek jele Ab vagy Ad. Megtörténhetett, hogy közülük valamelyik egy hasonló sorsú beszármazott fiúhoz ment férjhez. A házasságuk jele ekkor Bb vagy Dd. Előfordulhatott olyan is, hogy valamelyiket egy idegen településről jött fiú vette el feleségül. Ennek jele Db vagy Dd. Amennyiben letelepedtek, úgy a gyerekeikkel együtt helyi lakosokká váltak. Reájuk a férfi beszármazottaknál leírtakat változatlanul figyelembe vettem. Az azonosítást mindkét fél esetén helyben kezdtem. Az őslakosok azonosítását helyben, de a beszármazottak vagy idegenek azonosítását már valahol máshol fejeztem be. Ehhez a beszármazottak esetén nagyon oda kellett figyelni a születési helyre vonatkozó bejegyzésre. Nélküle elakad az azonosítási folyamat.

- Már a kezdeteknél előfordult, hogy egy magányos férfi valahonnan beszármazott a településre (F). Erről árulkodik a helységidegen neve is. Lényegileg az ő házassága a település szempontjából megegyezik a (C) esettel. Ilyen az 1700-as évek végén indult római katolikus felekezeti gyülekezet többsége.
- Az őslakos férfiak helyben kötöttek házasságot idegenből hozott házastárssal (G), de ezt követően a házastársuk szülőfalujába, vagy más új településre költöztek. Ezek az ismert sorsú elszármazottak. Az elköltözött őslakosok (G) csökkentik a település létszámát, s egyben valahol egy másik település létszámát növelik. Abban az esetben, ha az eltávozott őslakos férfiak nem helyben, hanem ismeretlen helyen kötöttek házasságot, a megtalálásuk igen nehéz. Erre a korabeli nyilvántartások direkt módon nem adnak lehetőséget. A környező települések anyakönyveit vizsgálva gyakran megtalálhattam őket (az ő házasságkötésük jele Cd vagy Ad). Az ilyen személyek esetén az ő leszármazottaik azonosítását és a saját azonosításukat valamely idegen településen kezdtem, majd miután a ráutaló és árulkodó információk elvezettek a vizsgált településre, az őslakos azonosítását helyben, míg a másik házastárs azonosítását annak születési helyén fejeztem be. E jelenség különösen az 1800-as évek végén és az 1900-as években vált jellemzővé. Az ő házasságkötésük is exogám, melynek jele Cd vagy Ad. E tekintetben külön felhívom a figyelmet az anyakönyvezés kezdeti időszakára. Sok olyan névvel találkoztam a születési anyakönyvben, mely nevek később hosszú időre eltűntek az anyakönyvekből. Érdekes módon 50-150 év múlva ezek a nevek beházasodások vagy betelepülések útján ismét megjelentek (Varjú, Dobák, Bélteki, stb.). Az ilyen vonalak elemzése könnyen igazolhatja, hogy az őseik már az anyakönyvezés kezdeti időszakában is előfordultak a kutatott településen.
- Hasonlóképpen voltak olyan őslakos leányok, akik idegenbe mentek férjhez (J) és az új településen éltek le az életüket. Őket is elszármazottként kezelhetem. Az ilyen házasságkötés is exogám. A jele Dc vagy Dae. Az elszármazott férfiaknál leírtak reájuk egyaránt vonatkoznak.
- Az őslakos férfi házasságkötése idegenben (K), részleges távolmaradás, majd visszaköltözés az idegenben született gyerekek egy részével, vagy azok mindegyikével. Az idegenből hozott gyerekek mellett esetleg helyben is születhettek gyerekeik. A házasságkötés jele ebben az esetben AEd vagy Ad. A család tagjainak azonosítása helyben kezdődött, majd a felek születésének megfelelően több településen fejeződött be.
- Volt olyan eset, amikor az őslakos leány idegenből származó férfihoz ment férjhez, majd annak településére el is költözött, de egy idő után egyedül vagy a családjával visszaköltözött a vizsgált településre (E). Ennek jele Dae vagy Da. A család tagjainak azonosítása helyben kezdődött, majd a felek születésének megfelelően több településen fejeződött be.
- Különlegesnek számító eset az, amikor nem a születési helyéről jött valaki, de helyben nősült, majd egy idő után elköltözött a településről. Később esetleg ismét feltűnt a településen, de az is meglehet, hogy nem. Az ilyen eseteket mozgásban lévőnek szokás nevezni. Főleg az iparosoknál (cizmadiák, szabók, kovácsok, stb.) lehet ilyennel találkozni. Az ilyen házasságkötés is exogám. Jelölése Xa vagy Da.
- Az őslakosok és betelepültek gyerekeinek korai és utódok nélküli halála (statisztika).

- Az őslakosok és az idegenből jött lakosok helyben anyakönyvezett halála utódok hagyása nélkül (statisztika).
- Az őslakosok és az idegenből jött lakosok nem helyben anyakönyvezett halála utódok hagyásával.
- Az őslakosok és az idegenből jött lakosok nem helyben anyakönyvezett halála utódok hagyása nélkül (statisztika).
- A törvénytelenül született gyerekek születésének, házasságkötésének és halálának anyakönyvezése. Kutatásuk külön fejezetet igényel.
- Örökbefogadott gyerekek kutatása. Kutatásuk külön fejezetet igényel.

Már az itt leírtakból is érzékelhető az, hogy az élet a történelmi idő mentén a települések közötti lehetséges házasságkötéseken keresztül nagyon színessé és változatossá teszi a családfakutatók feladatát. Bár a házasságkötéseknél az azonosításhoz elengedhetetlen legfontosabb adatokat nem adták meg (életkor vagy a születés napja és a szülők neve), a családfakutatás szempontjából azokat meghatározónak tekintem. Egyes településeken meglepően pontos leíró jellegű részletes bejegyzésekkel találkozhattam. Nem mindig, de többnyire megadták a házasulók vallását, születési helyét és/vagy lakhelyét, társadalmi helyzetét (nemes, szolga, gazda, iparos, stb). Idegenek esetén a helyben tartózkodás jogcímét és időtartamát, a családi státuszt vagy állapotot (ifjú, idős, özvegy, mostoha, elvált, törvénytelenül született, stb). Egyszóval annyi mindent bejegyeztek, hogy a családfakutatás és azonosítás szempontjából meghatározó születési adatokat – az életkort vagy a születés napját és a szülők nevét – szükségtelennek tekintették beírni. Ez súlyos hiba volt a részükről.

A település embertömegének hömpölygése igen változatos, sokszínű. Az önkényesen megválasztott 1750 körüli kiinduló állapothoz képest 1951-re vagy 1981-re (netán 2011-re) minden megváltozott. Nemcsak a körülmények lettek újak, de kicserélődött a lakosság is. Egy viszont biztos: a leszármazottak nagyobb százaléka ma is az őslakosok vagy régebbi korokban betelepedett családok nevét viseli. Igaz legtöbbjük már a szomszéd utcában lakó, de ugyanazt a családnevet viselő vérszerinti rokonra is azt mondja: „az csak névrokon”. Mit mondhatok akkor a szomszéd településen, vagy több száz kilométerre élő vérrokon tekintetében? Az anyakönyvi adatok összevezetése kapcsán viszont a vérszerinti rokonságot egyértelművé tehettem. Aligha hiszem, hogy rajtam kívül van még egy ember Magyarországon, aki olyan határozottsággal ki merné jelenteni azt, hogy a családnevemet viselő összes Magyarországról elszármazott New Yorkban, Torontóban, Sydneyben, Franciaországban, stb. élő ember, illetve Magyarországon bárhol is élő családok, nem név, hanem vér szerinti rokonaim.

Sokat kritizálják az egyházi anyakönyvezést, az akkori magyar adminisztrációt. Higgyék el nekem, ezt nem alaptalanul teszik! Sajnos, vannak hiányosságok, de nem mindig okoznak abszolút kilátástalan helyzeteket. Ezt nem egyetlen, hanem több tucat település különböző felekezeti anyakönyveinek aprólékos vizsgálata alapján mondom. Szeretnék mindenkit bátorítani, fogjon hozzá és a nevén keresztül tapasztalja meg a múlt történetét. Az íze egészen más, mint a történelemtankönyvek lapjain.

Bárki felteheti a kérdést: kezelhetők-e a települések fent részletezett változásai? A válasz egyértelmű IGEN. 1750-ig (pontosabban a település egyházi anyakönyvezésének bevezetéséig) bárki megtalálhatja őseinek ok-okozati láncolatát.

A további részletezés helyett táblázatosan összefoglalom a házasságkötések lehetséges variációit a házastársak származása szerint.

F É R F I A K							N Ő K
Helyi lakos	Beszármazott	Elszármazott	Idegen	Helybe visszaszármazott	Idegenbe visszaszármazott	Mozgásban lévő	A származás jellege szerinti lehetséges alcsoportok
A	B	C	D	E	E	X	
				A	D		
Aa	Ba	Ca	Da	AEa	Dea	Xa	a) helybeli
Ab	Bb	Cb	Db	Aeb	Deb	Xb	b) beszármazott
Ac	Bc	Cc	Dc	Aec	Dec	Xc	c) elszármazott
Ad	Bd	Cd	Dd	Aed	Ded	Xd	d) idegen
Aae	Bae	Cae	Dae	AEae	DEae	Xae	ae) visszaszármazott
Ade	Bde	Cde	Dde	AEd e	DEde	Xde	de) idegenbe visszaszármazott
Ax		Cx	Dx	Aex	DEx	Xx	x) mozgásban lévő

Az őslakosok anyakönyvi bejegyzései bármely település esetén helyben vannak és azok át-tanulmányozása a megyei és országos levéltárakban nem jelent problémát. Az idegenek tekintetében a házasságkötési vagy halotti bejegyzésnél, továbbá a gyerekeik születésénél vagy keresztszülőként és házassági tanúként történő szerepeltetésüknél utalást találtam az eredetüket illetően, ahol a kutatás az őslakosokéval megegyezően folytatódott. Ugyanez mondható el a valamikor itt lakott, de idő-közben elköltözött családokról is. Az ő kutatásuk valahol máshol kezdődött. Miután ott ismertté vált az a tény, hogy ők erről a településről (az adott esetben Dévaványáról) származtak el, az ottani adatok összegyűjtése után az azonosítást itt fejeztem be. A fenti ábrán látható folytonos nyilakkal lényegileg a családok (ősök) mozgását is szemléltetem. Az azonosítás szintén e nyilak mentén történik, csupán az azonosítás irányítottsága ellenkező. Tehát a jövevények esetén meg kellett határozni az eredetüket, a születési helyüket, majd ott fejeztem be az azonosításukat.

Az egyedüli gondot az idegenben történő elhalálozás (a becsület mezején hősi halált halt, kórházi elhalálozás valamelyik közeli nagyvárosban, stb.) jelenti. Régen ezek nem mindig kerültek

bejegyzésre a születési hely szerinti anyakönyvekben. Ez viszont nem jelentheti az ősök láncolatának megszakadását. A házastárs halálánál értékes ráutaló és árulkodó információkat találhattam, továbbá az azonosításhoz a házasságkötési bejegyzésből kiindulva megtalálhattam a születési adatokat is. Így ismertté válhattak a szülők, akikkel továbbvihettem a vonalat.

A sötétben történő tapogatódzás elkerülése és a tempó növelése érdekében hasznosnak bizonyult a családnév előfordulási gyakoriságának tanulmányozása Budapesten, a megyei nagyvárosokban, a megyékben és konkrétan egy megye településein. Ebben segítségemre voltak a vármegyékről írt irodalmi művek, a telefonkönyvek, valamint az internet. Ennek segítségével irányítottaságot adhattam a kutatásnak.

Ez azt is jelenti, hogy ha a halotti vagy a házassági anyakönyvben az ősök mellett olyan település volt megjelölve, ahol a kutatott név kis gyakorisággal fordul elő, nagy valószínűséggel a kutatás zömét máshol kell lefolytatni. Valójában az anyakönyvi bejegyzésben tévesen nem születés, hanem pillanatnyi lakhelyről van szó. Ellenkező esetben, ha a halotti vagy házasságkötési anyakönyvekben megtalált adatok olyan településre vittek, ahol a kutatott név előfordulási gyakorisága nagy, úgy biztos lehettem abban, hogy ott őslakosokkal állok szemben. Ezek kutatása pedig már rutin feladat.

Azokat az őslakosokat, akik idegennel kötöttek házasságot (Ab, Ac és Ad, illetve Ba, Ca és Da kapcsolat), majd a helyi anyakönyvekben nyomuk veszett, első lépésben a házastárs szülőföldjén kerestem. Olyan is előfordult, hogy valakit idegenben született házastársként kezeltem, de a vonalát tovább vizsgálva kiderült, hogy éppen valamelyik őse a házastársa településéről költözött oda. Lényegileg ahonnan ő most visszaszármazott. Az őslakosokkal megegyező nevű „idegen” házastársaknál ezt a feltételezést soha nem hagytam ki, mert ilyen az élet. Az ilyen helyzetek igen gyorsan tisztázhatók voltak.

Az elszármazott rokonok megtalálása a legnagyobb gond (Ca, Cc és Cd kapcsolat). Ebben nagy segítségemre voltak az idősebb nénik vagy bácsik, akiknek egyébként több előadást tartottam a kutatási munkámról. Tőlük egészen pontos útmutatásokat kaphattam az elköltözött rokonaik (az idegenbe szakadt nagybácsik és nagynénik) új hazáját illetően. Ezek a gondok egyébként csak a precíz leszármazási táblák elkészítésénél okoztak zavart. Felmenők esetén ezzel a problémával csak ritkán találkoztam. Amennyiben ismert vagy megismerhető volt az elszármazottak holléte, a további kutatás rutinszerűvé vált. Gyakran előfordult az, hogy ezek az elszármazottak éppenséggel kutatták a családjuk múltját (a kutatásnak ez a normális menete) és eljutottak az ősök településére, Dévaványára, ahol már az általam készített egységesített és egyesített anyakönyvi táblázatok segítségével könnyedén lehet előrehaladni.

Az évszázadok alatt, Dévaványán összességében 850 településről kötöttek házasságot a református és római katolikus felekezeteknél. Az exogámia tekintetében megfigyelhető törvényszerűség: a távolság növekedésével a Dévaványára beházasodottak száma csökken. A következő táblázatban az elszármazás, beszármazás, visszaszármazás mellőzése mellett csak a helybéli-idegen viszonyokat figyelembe véve, rangsorba szedve adom meg tizenöt környező település exogámiai kapcsolatát Dévaványa vonatkozásában.

A felállított rangsor jól igazolja vissza a települések közötti rokoni kapcsolatokra vonatkozó szájhagyományt, amely szerint „kevés olyan család van, amelynek nincs Dévaványán rokonsága”.

Az állampolgárok életútját meghatározó születési, házasságkötési és elhalálozási adatoknak tökéletesen kellene egymáshoz illeszkedni, ami egyébként biztosítaná a teremtés ok-okozati kapcsolatrendszerének teljes leképezését. Helyette hiányosan megadott adatsorokat, „szórejtvényeket” jegyeztek, illetve jegyeznek be az anyakönyvekbe még az állami anyakönyvezés alatt is.

A település neve	[Ad]	[Da]	[Dd]	Összesen
Dévaványa	2623	3739	1580	7942
1. Körösladány	279	354	113	746
2. Mezőtúr	212	405	56	661
3. Túrkeve	219	250	65	534
4. Gyoma-Endrőd	205	125	152	482
5. Szeghalom	165	262	54	481
6. Kenderes	70	119	60	249
7. Füzesgyarmat	94	114	40	248
8. Kisújszállás	65	79	31	175
9. Törökszentmiklós	35	60	27	122
10. Köröstarcsa	24	46	28	98
11. Csökmő	40	35	18	93
12. Püspökladány	26	40	17	83
13. Békés	21	35	19	75
14. Vésztő	26	29	14	69
15. Szarvas	16	21	27	64

Az általánosan ismert szórejtvények esetén a célszemély megfejtési kulcsokat kap. A célszemély a kipontozott szavakat a megadott kulcsok alapján előre meghatározott forrásból pótolhatja. Az anyakönyvek esetén ez nem így van. Nincsenek kulcsok, ezért még az alkalmazók, tehát az anyakönyvezetők és népesség nyilvántartók is csak nagy nehézségek árán igazodnak el a bejegyzéseken. A hibákat utólagos bejegyzések tömkelegével igyekeztek és igyekeznek rendbe tenni, sőt a számítógépet is segítségül hívják. Az általam készített egyesített és egységesített anyakönyvi táblázatok e problémákat kizárják.

A mai idő szerint Magyarországon Dévaványa az egyetlen olyan település, amely rendelkezik az érintett személyek azonosításához szükséges, minden adatot magába foglaló egységesített anyakönyvi táblázatokkal. A kezdetektől a törvényileg engedélyezett időpontokig elkészültek a város születési és házasságkötési egységesített és egyesített anyakönyvi táblázatai. Ezek alapján – a vizsgált időszakban – formailag és tartalmilag teljesebb értékű születési, házassági és halotti anyakönyvi ki-

vonat állítható ki bárki számára, mint amit az elmúlt századok és a jelenlegi anyakönyvek lehetővé tesznek.

Ezek az anyakönyvi táblázatok rendelkezésre állnak az események bejegyzési ideje szerinti sorolásban és név szerinti indexálással egyaránt. Elkészült az egyesített házassági anyakönyvek férfi és női indexált változata külön a református és külön a római katolikus gyülekezetre.

Külön rendelkezésre állnak a református és külön a római katolikus felekezetben kötött vegyes házasságok (Ref-Rka, Ref-Ev, Ref-Gka, Ref-Gke és értelemszerűen a Rka-Ref, Rka-Ev, Rka-Gka, Rka-Gke) indexált anyakönyvi táblázatai. Elkészült a református és római katolikus felekezetek születési anyakönyveinek egységesített időrendi, valamint férfi és női indexált változatainak táblázata. Az egységesített halotti anyakönyvi táblázatokat a kezdetektől 1895 októberéig csak a református gyülekezetre készítettem el. A településen élt izraelita közösség adatfeldolgozása még hiányos, befejezetlen. Ma már egyetlen izraelita vallású család sem él a településen.

Az általam kidolgozott nyilvántartás mérce lehetne a meglévő anyakönyvezés átalakításában. Megkeresés esetén szívesen megosztom a tapasztalataimat. Kérem, az érintettek ne vegyék ezt tolokodásnak. Az utókor megsegítése és a lakosság „pusztulásra ítélt” dicső múltjának megmentése érdekében jó szándékkal teszem és írom azt, amit tehetek és írhatok.

Például, az egységesített és egyesített házassági anyakönyvi táblázatok minden egyes sora tartalmazza mindazokat az adatokat, amelyek alapján kétségeket kizáró módon tudható: hol és mikor született, hol és mikor házasodott, továbbá hol és mikor halt meg az érintett házaspár, természetesen a szülők nevével és egyéb adataikkal együtt. Az adatsorok tanulmányozása közben szinte életre kelnek az ősök, térben és időben mozgásba jön az egész település. A nemzedékeken belüli, sőt a több nemzedékre kiterjedő kapcsolatok is könnyen kideríthetők.

Nincsenek rejtélyek vagy rébuszok. Nemzedékenként kendőzetlenül előttünk van mindenki az 1700-as évek közepéig, sőt tovább. Igaz, korábban még nem anyakönyveztek, de hála a Benedek Gyula és Hajdú József szerzőpárosnak, szép összeállításban elérhetők levéltári oklevelek és egyéb dokumentumok (Dévaványai iratok 1548-1809. Közreadta Benedek Gyula és Hajdú József. Dévaványa 2002).

A feldolgozott oklevelek és dokumentumok alapján rekonstruáltam a törökök kiűzése után újratelepült község névanyagát. Valójában ők alkotják a legtöbb ma élő dévaványai lakos őseit. Külön öröm számomra az anyakönyvek, oklevelek és dokumentumok feldolgozása közben megszerzett ismeretanyag. Határozottan állíthatom, hogy ma nem él olyan tősgyökeres személy Dévaványán, akinek felmenői között ne lenne nemesi vonal. Nem egy, hanem több!

Az újratelepüléskor megjelent nemesi családok szívesen látták a szorgos és becsületes telepeseket, akik főként a szomszédos településekről jöttek. Ezek nemcsak munkát és megélhetést kaptak, de megfelelő fogadtatásban is részesültek.

A nemesi kiváltságokkal bíró családok gyerekei gyakran házasodtak ilyen, más településről jött személyekkel. Mára – a tíz-tizenkét nemzedék után – csodálatos családok jöttek létre. Hozzáteszem, hogy az egységesített és egyesített anyakönyvi táblázatok a legtöbb esetben tartalmazzák a

környező települések ide vonatkozó anyakönyvi adatait is. Magyarul, ezáltal biztosított a kutatás folytatásának lehetősége az idegen településeken is.

Valójában az egyesített és egységesített anyakönyvi táblázatok több ezer kész családfát ölelnek fel, egyben. Még ezek szétválogatása is komoly feladat, de nagyságrendileg kisebb annál, mint amit az összeállításukra fordítani kellett. A teljes adathalmaz öt milliónál több adatot tartalmaz, rendezett formában. Az adatrendezések során számtalan olyan problémát oldottam meg, amelyekkel az ország bármelyik településén a felekezeti és állami anyakönyvek kutatása közben találkozhatunk.

Ízelítőként néhány gondolat a nevekről és a családok eredetéről. Az anyakönyvezés során a helytelenül vagy elírt nevek mögött, a kutató számára a kutatott valós személy elvész. Az ilyen „nem létező” személyek sok gondot okoznak. A helytelenül beírt nevek felett elsiklik a kutató tekintete, azok a kutatók számára nem léteznek. Az így beírt neveket az utókorban senki sem kutatja, mert ők valójában nem is léteztek. A helytelenül írt nevük nem párosul senkivel és semmivel. A házasságkötési anyakönyvben nem találhatunk velük azonos családnévű apát, sőt a születési anyakönyvben sem szerepelhetnek. Eközben a név helytelen írása miatt eltűnt egy valós személy. Valójában a bejegyzés pillanatához kapcsolódó esemény (születés, esketés vagy halál) megtörtént, de nem a beírt nem létező személlyel, hanem azzal, akinek a nevét elírták. A hibátlanul vezetett anyakönyvi részek a valós személyek tárházát képezik. Szerencsére ez képezi a nagyobb részt. Velük szemben a helytelenül írt személynevek (család- vagy keresztnév) mögött valójában a „nem létező személyek tárháza” jön létre. A kutatás során a „nem létező személyek tárházának” megszüntetésére törekedtem. Ez a nevek egységesítésével történt. Így az elveszettnek tűnő személyek azokká a valós személyekké váltak, akik ab ovo mindig is voltak. Őket már együtt kutathattam a többiekkel. A névelírások a kutatók számára konkrét személyvesztést okoznak. Ők vezetnek a családfaépítés szakadásához. A bonyolult nevű családoknál 20-30% személyvesztés is kimutatható. Aláhúdom, hogy e jelenség nem településfüggő, ez kimutatható bármely településen az országban.

A legnagyobb gondot az alias nevek okozzák. Persze nem kevés fejtörést jelentenek az egyes, különbözőképpen írható egyszerű nevek is. Valójában a neveknek bármely formában létjogosultságuk lehet. Ezek a legkülönbözőbb településeken mind előfordulhattak és előfordulhatnak ma is. Erről könnyen megbizonyosodhat bárki. Csupán a megyei telefonkönyveket kell elővenni és tanulmányozni. A problémát a következtlen anyakönyvezés okozta és okozza. Hol így, hol amúgy írták a neveket, ami zűrzavart okoz az értelmezésben. Annak, aki Kis nevűeket keres, tekintete elsiklik a Szabók felett. Az, aki Szabó nevűeket keres, annak tekintete elsiklik a Kis nevűek felett. Sőt az, aki Kis Szabó nevűeket keres, annak a tekintete elsiklik a legtöbb Szabó és Kis nevű felett. Nem fókuszom, helyette mindkettőre nézzünk meg néhány példát.

Alias nevek

Kis Szabó. Írható K. Szabó, Szabó Kis, vagy egyszerűen Kis és Szabó alakban. Amennyiben a Szabó megmarad vezetéknévként (Kis Szabó, K. Szabó vagy egyszerűen Szabó), a családnevet

viselő a Szabó nevűek nagy családjában marad. Az apák és anyák nevének figyelemmel kísérése útján könnyen elvégezhettem a nevek egységesítését. Ott, ahol kellett, utólag kiírtam a Kis alias nevet. Nagyobb baj akkor volt, amikor a Kis alias név önállósodott. Ekkor a kutatott személy a Kis nevűek családjába került. Valójában a Szabók családjában hiány, a Kisek családjában pedig többlet keletkezett. A többletet a nem létező Kisek adják, hiszen valójában ők Szabók.

Amennyiben a Kis alias név vezetéknévvé alakult, miközben a Szabó alias névvé lett, még mindig könnyebb dolgom volt. Az ilyen helyzetben a ráutaló és árulkodó információk módszerét kellett alkalmazni. Ki kellett gyűjteni az összes Szabó Kis nevű személyt, majd össze kellett vetni a Szabók családjával. Szép számmal találkoztam olyan esettel, amikor az eredeti Szabó vezetéknév eltűnt és a megszületett vagy házasuló személyeket egyszerűen Kisnek írták. Különösebben nem kell hangsúlyozni, hogy ezek a Kisek a kutató számára nem létező személyek. Az egységesítésnél ismét az apák és anyák neve a perdöntő.

Az éber kutató figyelmét nem kerülheti el az, hogy az apa és anya páros nevével csak elvétve találkozok. Amennyiben a Szabók családjában rákerestem az anya nevére, hamar kiderült, hogy az többször előfordul. Így a hiányzó gyerekek a Kisek családjából visszahozhatók lettek a Szabók családjába. Ilyen esetekben utólag a Kis alias nevet következetesen pótoltam és a családnevet Kis Szabó alakban írtam. Mindegyik kiemelt névhez konkrét esetek fűzhetők. Ugyanez a helyzet számtalan más névvel, mint például a Nánai Pesztránszki Szűcs, Nánai Szűcs, Pesztránszki Szűcs, P. Szűcs, N. Szűcs, vagy egyszerűen Nánai, Pesztránszki és Szűcs. Hasonló a Jámbor Erdős vagy J. Erdős egyszerűen csak Jámbor és Erdős, Lázár Pap vagy L. Pap egyszerűen csak Lázár és Pap, stb. is. Ismét hozzátesszem, hogy e jelenség sem helységfüggő, hasonló esetekkel – más nevek tekintetében is – szinte az ország bármely településén találkozhatunk.

Egyszerű nevek

Ki nem találkozott már a Bagdi - Bagdy, Kis - Kiss; Pap - Papp, Sós - Soós, Kós - Koós, Fehér - Fejér, Gál - Gaál, Szűts - Szűcs, Erdei - Erdélyi, Bagdány - Bogdány - Bagdán - Bogdán, Sas - Sass vagy Bodnár - Bognár - Bonnár, Marton - Márton, Végh - Vígh - Vég - Víg, Csikós - Csíkos - Csikos, Körös - Kőrös - Koros, stb. variációkkal? Különösen sok gondot okoznak az ékezetes betűkben különböző nevek. Mindegyik párosításban csak nűánszbeli különbség van, de sokszor egészen más a nevek jelentése is. Nem mindegy: Csikós vagy Csíkos, Marton vagy Márton. A magyar helyesírás szabályai szerint önmagukban ezek a nevek majdnem mind helyesek. A baj ott kezdődik, amikor egy család esetén a különböző változatokat következetlenül cserélgetve írták, ami a kutatás szögéből rendkívül megtévesztő helyzetet teremt. Ilyen nevek láttán a kutató állandóan döntési helyzetbe kerül. Ki is lehet ő? Ennek eldöntése részletes vizsgálat nélkül lehetetlen. Meglehet volt ilyen és olyan nevű család is a településen, ami tovább bonyolítja a helyzetet.

Amennyiben szigorúan ragaszkodunk a nevek mai írásmódjához, könnyen előfordulhat, hogy már az állami anyakönyvezés időszakában zűrzavar keletkezik és elakadunk őseink kutatásában. Előre senki sem tudhatja azt, hogy hány, közel azonos nevű család élt a településen.

A részletes vizsgálat azt is kiderítheti, hogy a sokféleképpen írt családnév mögött egyetlen család áll. Például: a hosszú Pesztránszki nevűek a családfakutatással már az állami anyakönyvezés elején elakadhatnak. Ilyenkor minden hasonlatos nevet ki kell írni, majd az apa és anya párok segítségével egységesíteni, azaz helyesírási javítani kell azokat. Én eleve egyféleképpen írtam ki az összes ilyen nevet, majd a teljes családfa felállítása után a számítógép segítségével olyanná alakíthattam, amilyen formában ma elfogadható.

Látható, hogy a nevünket nem mindig írták egyformán. A családfán az ok-okozati függvénykapcsolatot a szülőktől függő gyerek teljes beazonosítása adja. Ennek bizonyításakor nagy szerepet kap a nevek helyes és következetesen pontos írása. Az anyakönyvezők képzettségi szintje nem lehet akadálya a helyes családi összefüggések teljes felállításának. A nehézségi fok a vallás és a születési hely figyelembevételével tovább növekszik. Hasonló a helyzet más településeken is.

Dévaványán egy tucatnyi református Tóth (Kabai vagy K. Tóth, Lucskos vagy L. Tóth, Ecsegi vagy E. Tóth, Derzsi vagy D. Tóth, stb.) él. Legalább ennyiféle római katolikus Tóth él a településen. Hasonló a helyzet a Molnárok, Szűcsök, Szabók, Papok, Kisek, Nagyok stb. esetében is. A különféle alias nevek rövidítése már a felekezeti időszakban elkezdődött. Így a Lázár és Losonczi Pap egyaránt L. Pap, továbbá a református Kövér Molnár és a római katolikus Krajczár Molnár viszont K. Molnár lett. Az állami anyakönyvezésben, amikor már a felekezeti hovatartozást sem vezették, e jelenség szinte megoldhatatlan feladatokhoz vezet.

A nevek írásán túl nem kisebb nehézséget jelent az eredet meghatározása. Honnan jöttek az ősök Dévaványára? Az ilyen jellegű kérdés bármely magyar településen felmerülhet. E kérdéseket részletes vizsgálat nélkül nem lehet megválaszolni. Gyakran többféle, a ki- illetve beházasodásra vonatkozó bejegyzés van, de sokszor semmilyen adat nem áll rendelkezésre. Ennek ellenére nem hagy nyugton bennünket a kérdés pontos megválaszolása. Tökéletes azonosítás nélkül a családfa építése nem folytatható. Ehhez az eredet ismerete elengedhetetlen. A tökéletes azonosítás azt jelenti, hogy a térben és időben különböző helyeken keletkezett anyakönyvi adatok óriási tengerén (kvázi egy tér és idő koordináta-rendszerben) a beazonosított személy egyetlen, minden jellemző adattal vagy változó paraméterrel bíró, ún. „izolált” pontot képvisel. E ponton kívül nincs másik ugyanolyan jellemző adatokkal bíró helyesen értelmezhető pont. Ebben a Földön élt és élő emberek egyedisége és megismételhetetlensége fejeződik ki.

Valójában az anyakönyvi bejegyzéseknek következetesen és mindhárom anyakönyvben egységesen tartalmazniuk kellene mindazokat az adatokat, amelyek lehetővé teszik a gyerek és szülők közötti ok-okozati függvénykapcsolat könnyed felállítását. Sajnos az anyakönyvezés 450 év alatt nem nőtt fel erre a szintre. Mindent összevetve, a családfakutatóknak nincs könnyű helyzetük. Nincs könnyű helyzetük az alkalmazóknak (anyakönyvvezetőknek, népességnylvántartóknak, stb.) sem. A rendelkezésre álló anyakönyvek alapján garantáltan jó, hiteles családfa csak lelkiismeretes és odaadó munkával, vagyis minden „anyai-apai” beleadásával állítható össze.

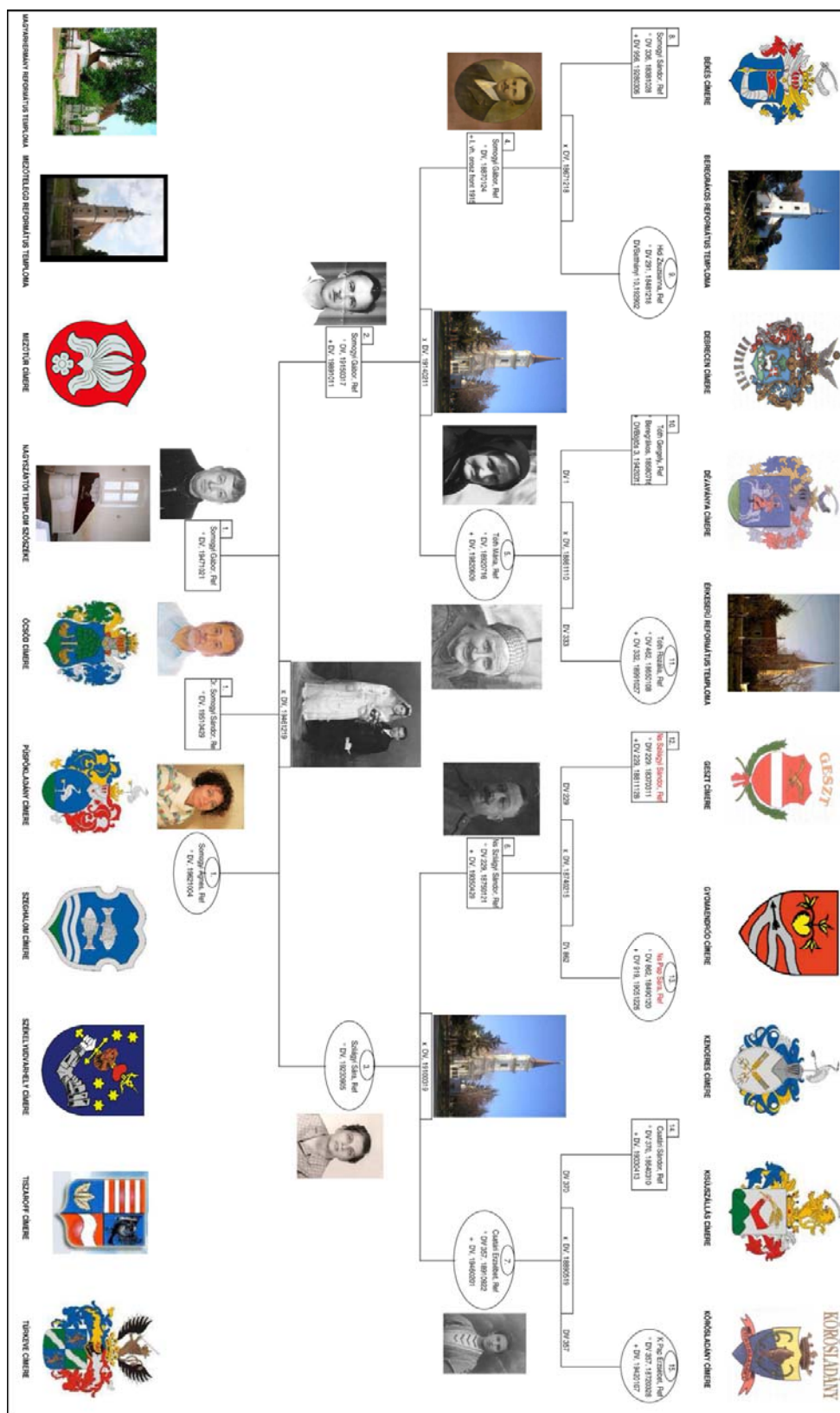
Befejezésként előrebocsátom, hogy készülnek az egyes családok történetét bemutató összszegzések, melyekből lényegileg az 1700-as évek elejéről teljes képet kaphatunk az adott család múltjáról. Megtudhatjuk azt, hogy miért Lázár Pap az egyik család, s miért Losonczi Pap vagy Sztás

Pap a másik. Miért van két ága a Pesztránszki Szűcs vonalnak? Kik azok a Furtai Szabók vagy Szőke Nagyk? Honnan jöttek a római katolikus családok ősei, stb.

Írásom második részében – a Matrikula következő számában – pedig több nehezen kutatható család példáján a ráutaló és árulkodó információk segítségével gyakorlatias megközelítésben kívánom bemutatni a családfakutatás problematikáját és a megoldásokhoz vezető módszereket.

Végezetül nézzük meg egy konkrét példán, hogyan néz ki egy sikeresen összeállított családfa. Egy kedves, Dévaványáról származó – velem szakmabeli mérnök – ismerősöm, Dr. Somogyi Sándor megkeresett és elkészíttette velem a felmenői családfáját. Az első tizenhat őst ábrázoló egységet bárki megtekintheti, mivel engedélyezte számomra a közzétételt. A családfaépítés ilyen tizenhat ősös egységek összerakásával történik. A rendelkezésemre bocsátott családi fényképekkel, valamint az adott vonalra jellemző templomok és címerek képével színesítettem, beszédesebbé tettem a családfát. A teljes anyag további nyolc ilyen egységet alkot. A nyolcadik nemzedékben lévő 128 ős közül Dr. Somogyi Sándor 27 őse nemesi vonalról származik.

Megírtam a család múltjának történetét és összeállítottam a felmenők nemzedékenkénti anyakönyvi adatainak egységesített és egyesített táblázatát. Az adatok bizonyító erejűek. Így Dr. Somogyi Sándor olyan adatok birtokába került, amivel térben, időben és társadalmi helyzet szerint, egyes apai és egyes anyai vonalain igazolni tudja származását, egészen az 1600-as évek elejéig.

Berzsenyi családi találkozók

Gyimesi Imre, Budapest (gyimesiimre2@gmail.com)

Mostanában gyakran hallani ismerősektől, hogy családi találkozón vettek részt. Ezeket a rendezvényeket mindig megelőzi egy hosszabb előkészítő munka, majd a megrendezés után egy még hosszabb levelezési időszak, a helyszínen készített fényképek küldözgetése, új családi adatok megadása. Ezen az eseményen eddig nem ismert rokonokkal ismerkedünk meg, akikkel sokszor valódi szoros rokoni kapcsolat alakul ki.

Az egyházasberzsenyi Berzsenyi nemzetség leszármazottai ez év július 2-án megtartották a III. Berzsenyi Találkozót Sopronban. Ezt megelőzte már két találkozó a következő sorrendben.

I. Találkozó

Dr. Berzsenyi Zoltán a Székesfehérvári Kórház főorvosa, 1941. április 5-én rendezte meg Budapesten a Gellért szállóban az első „hivatalos” Berzsenyi Találkozót. Előzőleg csak 1940-ben volt egy kisebb előkészítő összejövetel.

Ezt a programot is hosszas előkészítés előzte meg. Abban az időben a kapcsolattartás nehezebb volt, mint a mai számítógépes világban. Mondhatni, hogy Dr. Berzsenyi Zoltán lelkes családkutató volt, akinek az volt a szándéka, hogy az ország különböző településein élő Berzsenyi leszármazottakat összehívja, hogy méltó keretek között megünnepelhessék ezt az együttlétet. A résztvevők túlnyomó része nagyon jól ismerte már egymást, mert a rokoni levelezés gyakoribb és rendszeresebb volt abban az időben, mint most.

Ezt az összejövetelt Budapesten a Gellért szállóban tartották, melyről fényképek is készültek. A résztvevők egy kinyomtatott vázlatos családfán is szerepeltek, melyen látható az egymás közötti rokoni kapcsolat. A résztvevők száma 37 fő volt. Ezt a családfát kimondottan a találkozó alkalmára nyomtatták ki.

Az első közös összejövetel szervezőjének hagyaték levelezéséből azt láthatjuk, hogy nagyon sok energiát fektetett be ennek a találkozóknak a megszervezésébe. Bármilyen témában az első lépések a legnehezebbek, ha már van valami alap, azt utána könnyebb tovább bővíteni.

A találkozó sikeres volt, szívesen emlékeztek rá később is a résztvevők.

Berzsenyi Zoltán sajnos több ilyen családi rendezvényt nem tudott szervezni, mert 1945-ben elhunyt Székesfehérváron a kórházban, orvosi kötelessége teljesítése közben. A halotti anyakönyvben szó szerint ez áll: „idegen kéz által okozott golyótól eredő halál”. A székesfehérváriak és a Berzsenyi rokonság is pontosan tudja, hogy mi történt akkor.

Az első Berzsényi Családi Találkozó, Budapest 1941

II. Találkozó

A háborús évek, majd az ezt követő kb. 50 év nem igazán a közös családi rendezvények időszak volt. Nagyon elvétve lehetett azt hallani, hogy valahol családi találkozókat tartottak.

A II. Találkozó megrendezése egyértelműen, egy személyben Dr. Berzsényi Györgyöt (George Berzsényi) illeti, aki az USA-ban élő matematika professzor. 1956-ban került 18 évesen az Egyesült Államokba, aki Berzsényi Dániel egyenesági ükunokája. Vargha Györgyként született; édesanyja után vette fel a Berzsényi nevet. Mindig érdekelte a genealógia és elhatározta, hogy ismét szervez egy családi eseményt. Végül is 64 évvel az első találkozó után 2005-ben megrendezte az újabb összejövetelt.

Előzetesen csak hallottam Gyuriról, de nem volt semmilyen kapcsolatunk egymással. A megrendezés előtt levelezésbe kezdtünk. Gyurinak az volt az elképzelése, hogy a fellelhető összes Berzsényi leszármazottat kutassuk fel. Lehetőleg mindenki vegyen részt a találkozón a leszármazottak közül, olyan is, akinek pl. az ükanyja volt Berzsényi lány. Ezeknek a rokoni szálaknak a kinyomozása elég sok időt vesz igénybe. Ez a kutatómunka ma is tart, annak kiderítése, hogy kiknek az őse volt Berzsényi. Ebben a kutatómunkában én is nagyon aktívan és rendszeresen kiveszem a részemet, sok Berzsényi leszármazottat sikerült megtalálnom. Van olyan személy, aki örül, hogy rátaláltunk,

van, akit közömbösen hagy a rokoni kapcsolat. Tapasztalatból tudom, ha valaki örül a rokoni kapcsolatnak és segítőkész az adatok megadásában, akkor mindjárt az elején kell minden adatot megszerezni, mert előfordul, hogy ez a kezdeti nagy lelkesedés lelohad. Többször jártam már így.

Ez az összejövetel 2005. július 16-án került megrendezésre Nemesvitan, mert ott volt háza Berzsényi Gyuri éppen akkor itt tartózkodó Dániel fiának. A résztvevők érdeklődése és létszáma miatt végül is a kultúrházban és annak udvarán gyűltünk össze kb. 150-en.

Ennek a találkozóknak összes költségét Berzsényi Gyuri és Dániel fia magukra vállalták, beleértve az ebéddel kapcsolatos kiadásokat is. A kultúrház falán kb. 10 m hosszban volt látható a Family Tree Maker családfa programmal készített, majd kinyomtatott Berzsényi leszármazás. A résztvevők ott nézhették meg egymáshoz való rokoni kapcsolódásukat. Kérésre mindenki ellenőrizhette saját és közvetlen hozzátartozói adatait. Ha valami eltérés volt a valóság és a kinyomtatott adatok között, akkor az illető kijavította, és szignálta a javítást.

Az 1941. évi találkozó résztvevői közül Kovácsné Nagy Mariann tudott csak részt venni a nemesvitai találkozón, aki akkor 20 éves volt, most pedig gyermekeivel, unokáival, dédunokáival jelent meg. Hosszasan mesélt a 64 évvel előtti összejövetelről, a résztvevőkről, az akkori szokásokról. Meghitten hallgattuk a beszámolót. Még egy élő személy volt, aki 1941-ben részt vett az ünnepségen a Gellért szállóban, de egészségi állapota miatt nem tudott részt venni.

A találkozóról DVD is készült, ebből a célból ide hívott operatőr által. A megyei újság is tudósított az eseményről.

Nagyon sikeres volt ez az összejövetel is, kb. 2-3 héttel utána tartottunk a résztvevők egy részével mini találkozót is a lakásunkon.

A megállapodás szerint 2010-ben lett volna a következő összejövetel.

A második Berzsényi Családi Találkozó, Nemesvita 2005. július 16.

III. Találkozó

Végülis 2010-ben nem került megrendezésre ez a találkozó, mert Berzsényi Gyurinak balesete volt. Ezen kívül a Sopronban élő Berzsényi leszármazott, Lőrincz-Véger Judit azt javasolta, hogy ez évben Sopronban legyen a rendezvény. 2011-ben jubileumi ünnepség készül Sopronban a Berzsényi Dániel Gimnáziumban és legyen ezzel összekötve a Berzsényiek ünnepsége.

A kapcsolattartást a gimnázium vezetőivel Lőrincz-Véger Judit magára vállalta, de a résztvevők értesítését, a program szervezését ismét Dr. Berzsényi György végezte.

Ezen a találkozón is kb. 150-160 személy vett részt. A legtávolabbi résztvevő családjával Los Angelesből jött, de többen érkeztek Németországból, Svájcban, Ausztriából, Londonból is. A Londonból jött Berzsényi leszármazott rokon itt találkozott 50 éve nem látott elsőfokú unokatestvérével. Még azt sem tudták egymásról eddig, hogy ki hol lakik.

A programban szerepelt az előző közös családi események ismertetése, a 2005. évi találkozó-ról készült DVD levetítése. A családfe most nem a falra került kifüggesztésre, mert olyan sok leszármazottat sikerült kikutatni 2005 óta, hogy kb. 30 méter hosszú falfelület kellett volna. Ezúttal kivetítve lehetett megnézni az egyes családi ágakat. Beszéd, hozzászólások hangzottak el, és természetesen az újonnan felkutatott rokonok megismerése, fényképek, írások, emlékek közzététele. Az 1941. és a 2005. évi résztvevő Kovácsné Nagy Mariann most nem tudott eljönni idős kora és a távolság miatt, de meghallgattuk felvett hangüzenetét, Berzsényi Dániel Fohászkodás című versét. Megemlékeztünk a 2005. évi közös együttlét óta meghalt rokonokról. Sajnos többen meghaltak 2005 óta, voltak nagyon fiatalok is köztük.

Előzetesen nem terveztünk közös ebédet, meglepetés volt, hogy a 90 éves Dr. Korpás István né magára vállalta a közös ebéd költségeit és gyermekei közreműködésével szervezte meg ennek lebonyolítását.

Délután közös fotózások voltak, beszélgetés, játékos vetélkedő. Közös elénekeltek a himnusz.

Erről a rendezvényről beszámolt a Kisalföld és az Evangélikus Élet című újság is.

Egy időre feltöltődést ad a találkozó élménye, az újabb rokonok megismerése. A mostani elhatározás szerint 2015-ben találkozunk ismét. Addig lehet folytatni az eddig nem ismert rokonok felkutatását.

Rövid betekintés a GEDCOM állományok felépítésébe

Dr. Hatvany Béla Csaba, Kuchen, Németország (csaba@hatvany.de)

A zenésznek illik egy keveset olaszul tudni – szokták mondani. Az informatikusnak illik egy keveset angolul tudni – ezt ma mindenki elfogadja. A genealógusnak illik egy keveset GEDCOM-ul tudni – állítom én. Nézzük meg közelebbről, miről is van szó?

A GEDCOM mozaikszót a GENEalogical Data COMMunication (genealógiai adatközlítés) angol kifejezésből vett betűkből rakták össze. A mozaikszóval egy állományformátumot, illetve egy szabványt szoktunk megnevezni. A GEDCOM formátumú állományok kiterjesztése **.ged**. A GEDCOM szabványt az Utolsó Napok Szentjeinek Jézus Krisztus Egyházán (The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints, "Mormon Egyház") belül működő Családtörténeti Osztály (Family History Department) informatikusai hozták létre, azzal a céllal, hogy elősegítsék és megkönnyítsék a genealógiai adatok rögzítését, közvetítését és összehasonlítását.

A specifikáció első verziója 1984-ben látott napvilágot. Azóta sokat változott és a jelenleg érvényes 5.5 verziót, amit 1995-ben fogadtak el, manapság minden valamire való családfaprogram támogat. Komoly családkutatást ma már nem is végezhetünk a GEDCOM szabvány nélkül: a hatalmas adatmennyiség, amely ma rendelkezésünkre áll, nem kezelhető egy megfelelően szabványosított adatstruktúra nélkül. Napjainkban ezt a szerepet a GEDCOM szabványt tölti be. Valamikor a távoli jövőben, amikor a világ összes anyakönyve, temetője, levéltári állománya, stb. digitalizálva lesz, lehet, hogy a kutatók áttérnek majd egy másik szabvány használatára. Addig viszont érdemes megismerkedni a GEDCOM állományformátum alapjaival.

- A GEDCOM ismerete nélkül nem tudom a családom történetét kutatni? – hallom a kételkedő kérdést. Dehogynem, de ismerve a GEDCOM formátumot könnyebben és hatékonyabban kezelhetjük adatainkat és – nem túlzás – új adatokra is hamarabb szert tehetünk. Ezt kívánom megvilágítani ebben és a következő írásomban.

Egy GEDCOM állomány egy egyszerű szövegállomány, amit egy közönséges szövegszerkesztő programmal is megtekinthetünk. Az állományban hosszabb-rövidebb szövegsorokat látunk. Ezeknek az a közös tulajdonságuk, hogy három oszlopot különböztethetünk meg: az első oszlop (amelyiket **piros** színnel emeltem ki) egész számokat, a második oszlop (amelyiket **kék** színnel emeltem ki) négy betűs címkéket, míg a harmadik oszlop (amelyiket **zöld** színnel emeltem ki) hosszabb vagy rövidebb szöveges információt tartalmaz.

```

0 HEAD      ←
1 SOUR GenoPro ← a GEDCOM állományt létrehozó program
2 NAME GenoPro® ← a program leírása
2 VERS 2.5.3.8 ← a program verziója
2 CORP GenoPro ← a programot gyártó cég
2 ADDR http://www.genopro.com ← a cég honlapja
1 DATE 9 JUL 2011 ← az állomány létrehozásának dátuma
1 CHAR UTF-8 ← a használt karakterkészlet
1 GEDC      ← az állomány formátuma
2 VERS 5.5 ← az alkalmazott GEDCOM verzió
2 FORM LINEAGE-LINKED ← az adatstruktúra típusa

```

A negyedik oszlop (amelyiket *dőlt szedéssel* írtam és egy ← jellel indítottam a sorokat) nem tartozik a GEDCOM állományhoz: ez elmagyarázza a sorokban lévő információt és én adtam hozzá az állományhoz.

Az első oszlopban levő számok az információsztet adják meg. A legmagasabb szintet a 0 szám jelzi, a többi szintek alárendelt szintek. A 0 szinttel egy *adatsor* vagy *adatrekord*, vagy egyszerűen egy *rekord* kezdődik és addig tart, ameddig egy 0-val bevezetett újabb rekord nem kezdődik el. A rekordot bevezető 0 után egy rekordazonosító és a rekordtípus áll. A fenti példában csak egy rekordot látunk, melynek típusa **HEAD** és nincs rekordazonosítója.

A GEDCOM szabvány többféle rekordot ismer. Mi csak a legfontosabb rekordtípusokat fogjuk megismerni. A fenti példa a **HEAD** típusú rekordot mutatja be, ami a GEDCOM állomány fejléce. A fejléc fontos információt tartalmaz az állományról. Erre az információra szüksége van a GEDCOM állományt feldolgozó programnak. A fenti példában ez az információ háromszintű. Minden szint a közvetlenül fölötte elhelyezkedő magasabb szintre vonatkozik. Bonyolultnak hangzik, de valójában nagyon egyszerű. Lássuk csak közelebbről!

A második oszlop négytagú címkéi (angolul *tag*) leírják az általuk megadott információt. Így az első szintű **SOUR** címke megadja a közvetlen felette levő magasabb szintű információ (azaz a 0 szintű **HEAD**, más szóval a szóban forgó állomány) forrását (*source*). A mi állományunkat tehát a **GenoPro** program hozta létre. A következő második szintű **NAME** címke megadja a közvetlen felette levő magasabb szintű információ (azaz az állományunkat létrehozó program) nevét vagy rövid leírását: **GenoPro®**. Az ezután következő szintén második szintű **VERS** címke szintén a programra vonatkozik és megadja a verzióját (*version*): **2.5.3.8**. Ugyanígy a **CORP** és **ADDR** címkék által megadott információ szintén a programra vonatkozik: cég- és internetcímet tudunk meg. Az ezután következő három első szintű információ viszont nem a programra (mely szintén első szintű), hanem magára az

állományra vonatkozik. Sorra megtudjuk, mikor hozták létre az állományt (**DATE**), hogy milyen karakterkészletet használtak (**CHAR**) és hogy egy GEDCOM formátumú állományról van szó (**GEDC**). A GEDCOM formátumot a szabvány 5.5 verziója szerint alkalmazták (**VERS**) és az adatstruktúra típusa eredetkapcsolat (**FORM**) (*lineage-linked*, mindegyik GEDCOM állományban az adatstruktúra ilyen típusú; ennek részletezése meghaladja ennek az írásnak a kereteit).

Amint látjuk, a **HEAD** típusú rekordot inkább a feldolgozó programnak, mintsem a családkutának nyújt információt, noha sokszor a kutató is hasznát veheti ezeknek az adatoknak. Sokkal érdekesebb az **INDI** típusú rekord felépítése, melyből alább láthatunk egy példát.

```
0 @ind00008@ INDI
1 NAME Mihály /Ásbóth/
2 GIVN Mihály
2 SURN Ásbóth
2 ALIA János
1 SOUR @source00003@
1 SEX M
1 BIRT
2 DATE 1790
2 PLAC Sopron
2 SOUR @source00003@
1 DEAT
2 DATE 25 Apr 1872
2 PLAC Eperjes
2 SOUR @source00001@
1 NOTE Asbóth Mihály Jánosnak nevezik mindenhol
2 CONT Egy évtizeden át geodétaként dolgozott a
2 CONC Dunán, Visegrád környékén és Felsővisó k
2 CONC örszetében, Bustyaházán; a Tisza felső sz
2 CONC akaszán hidakat, terelőműveket, utakat t
2 CONC ervezett és épített. Ő építette a márama
2 CONC rosszigeti sókikötőt (1844). Oklevelét a
2 CONC pesti mérnöki intézetben 1816-ban kapta
2 CONC 1826-ig geodétaként dolgozott a Dunán,
2 CONC Visegrád környékén, valamint Felsővisó
2 CONC körzetében. 1830 körül kamarai építésszé
2 CONC nevezték ki.Kéziratos térképei és jelen
2 CONC tései az Orsz. Levéltárban vannak.
1 OCCU @occu00004@
1 FAMS @fam00007@
1 FAMC @fam00498@
```

Az **INDI** típusú rekordok egy egyén (*individual*) adatait rögzítik. A rekordban látunk két @ között elhelyezett kifejezést. Ezek azonosítók. A mi egyénünknek az állományban a **@ind00008@** azonosító felel meg. Az azonosító kifejezések rendszerint egy rövidítésből (ind, fam, souce, stb.) és egy számból tevődnek össze.

Példánkban ez egyén neve (**NAME**) Ásboth Mihály. A név utónév/utónevek-vezetéknév sorrendben szerepel, a vezetéknév mindig két ferdevonal (/) között van. A rekord még egyszer rögzíti az utónevet (**GIVN**, *given name*) és a vezetéknévet (**SURN**, *surname*). Az **@ind00008@** azonosítóval rendelkező személy adatait a kutató a **@source00003@** azonosítóval rendelkező forrásban (**SOUR**, *source*) találta meg.

A kutatott személyünk férfi (**SEX**), született (**BIRT**, *birth*) 1790-ben (**DATE**) Sopronban (**PLAC**, *place*) és meghalt (**DEAT**, *death*) 1872. április 25-én (**DATE**) Eperjesen (**PLAC**). A születés adatait a kutató a **@source00003@** azonosítóval rendelkező forrásból, míg a halál adatait a **@source00001@** azonosítóval rendelkező forrásból (**SOUR**) merítette.

A **NOTE** címke alatt egy megjegyzést fűzhetünk a kutatott személyhez, melynek tartalmát a **CONT** (*content*) címke alatt adhatjuk meg és a **CONC** (*concatenation*) címke segítségével írhatjuk több soron át. A foglalkozásra vonatkozó adatokat az **OCCU** (*occupation*) címke alatt adhatjuk meg.

Az utolsó két címke a családi állapotra vonatkozik. A **FAMS** (*family-spouse*) címke azonosítja a családot, amelyben a szóban forgó személy házastársként szerepel, míg a **FAMC** (*family-child*) címke azt a családot azonosítja, amelyikben a szóban forgó személy gyerekként szerepel. A két családkord esetünkben ez:

0 @fam00007@ FAM		0 @fam00498@ FAM
1 HUSB @ind00008@		1 HUSB @ind01711@
1 WIFE @ind01714@	illetve ez	1 WIFE @ind01712@
1 CHIL @ind00022@		1 CHIL @ind01713@
1 CHIL @ind00167@		1 CHIL @ind00008@
1 CHIL @ind00184@		1 CHIL @ind00098@

Mindkét esetben egy egyszerű családkordot látunk. Az első családkord szerint a férj (**HUSB**, *husband*) az **@ind00008@** azonosítót viselő személy, azaz Ásboth Mihály, míg a feleség (**WIFE**) az **@ind01714@** azonosítót viseli. A rekordból kiderül még, hogy Ásboth Mihálynak három gyermeke (**CHILD**) volt. A **@fam00498@** azonosítóval rendelkező családkorból, mely **FAMC** címkével van Ásboth Mihály egyéni rekordjához kötve, kiderül, hogy a geodétának két testvére volt.

Természetesen, itt nem térhetek ki a GEDCOM szabvány részletes és kimerítő ismertetésére. Az érdeklődő Olvasó itt: <http://homepages.rootsweb.ancestry.com/~pmcbride/gedcom/55gctoc.htm> megtalálja a szabvány hivatalos angol szövegét és szükség esetén ott kereshet eligazítást.

E rövid betekintés a GEDCOM szabvány struktúrájába csak felületén érintheti e terjedelmes témát. De a GEDCOM állományok felépítésének még ilyen felületes ismerete is segít a genealógiai adatok kezelésében és esetenként akár új adatokhoz is elvezethet. Hogy miként? – azt a következő írásomban mondom el.

Erdélyi utazásunk 2011. július 13. és 17. között

Fábiánné Fónai Melinda, MACSE alelnök, Budapest (fonai.melinda@macse.org)

Papcsik Béla, MACSE alelnök, Budapest (papcsik.bela@macse.org)

Az egyesületünk megalakulása utáni első közös utunkat Erdélybe szerveztük.

Elsősorban kellemes kötelességet teljesítettünk: tagjaink adományait személyesen vittük el a Házsongárd Alapítvány Igazgatónőjének, Gergely Istvánné Tőkés Erzsébetnek.

Ezúttal adjuk át Erzsébet asszony és Egyesületünk hálás köszönetét a nagylelkű adakozóknak:

Babcsányi Istvánnak,

Babcsányi Juditnak,

Csicselyné dr. Tarpai Mariannának,

Göbel Tamásnak,

Janurik Zsuzsannának,

Kenedi Tibornének,

Lázár Boglárkának és

Lévay Bélának.

Másodsorban pedig kellemeset és hasznosat összekötve, bebarangoltuk a közeli és távolabbi környéket.

Öt nap nagyon kevés arra, hogy minden beleférjen Erdély varázsából, szépségéből és összes nevezetességéből. Utunk során igyekeztünk minél többet látni, néha csak átrohanva egy-egy városon, egy különösen jó hangulatú, összetartó, felkészült, nagyon klassz csapattal és sofőrrel. Kisebb kalandok, apróbb veszteségek és kellemetlen, de gyorsan felejthető meglepetések tették emlékezetesebbé az utazást.

Idegvezetők voltunk mindannyian, ki itt, ki ott. Baiersdorf Kristófnak köszönjük, hogy emlékein keresztül bepillanthattunk családjá és szülőföldje múltjába. Városismertetéseinkhez lexikonokból, klasszikus forrásokból (pl. Orbán Balázs munkáiból) és a Wikipédiából gyűjtöttünk anyagot, ezeket olvastuk fel a buszon egy-egy úti célhoz érkezésünk előtt.

Első napunk

Hajnali indulásunk ellenére csak Nagyváradon és Kolozsvárott időzhettünk hosszabb ideig. Nagyváradon a székesegyház és múzeum megtekintése, valamint a Kanonok soron tett rövid sétánk után indulnunk kellett, hogy időben Kolozsvárra érjünk, ahol vártak bennünket.

Útközben rövid pihenőt a Királyhágón tartottunk, csodálva a táj szépségét és az árusok bőséges kínálatát.

Szent Mihály templom, előtte Mátyás király lovasszobra Kolozsváron

Kolozsvárra sajnos késve érkeztünk a megbeszélt időponthoz képest. Gergelyné Tőkés Erzsébet türelmesen várt ránk és bejárta velünk csaknem az egész házsongárdi temetőt. Mesélt a gondokról, bajokról, eredményekről és kudarcokról, a temető körüli mindennapos problémákról, rongálásokról, a sírok védelméért vívott kemény harcáról.

Városnézésünk a Fő téren és a belvárosban folytatódott.

Utolsó ott jártunk óta sokat változott, szépült a város. Egy nagy séta keretében megtekintettük a város főbb nevezetességeit: többek között Mátyás király szülőházát, a Szent Mihály templomot, Mátyás király lovasszobrát stb.

A Kolozsvárhoz közeli Tordaszentlászló faluba, első esti szállásunkra szintén meglehetősen későn érkeztünk. Nagyon kedvesen és szívélyesen, az öt nap alatti legfinomabb és legbősegebb vacsorával, pálinkával fogadtak bennünket. Éjszakába nyúló borozgatás-mesélgetés után tértünk nyugovóra, volt, aki a tücsökciripelős, csillagos égbolt alatti fekhelyet választotta.

Második napunk

Reggeli után friss kútvízzel megtöltött üvegekkel Gyalu felé indultunk, ahol Baiersdorf Kristóf megmutatta nekünk a vezetése alatt épített, csodálatos havasi tájba illeszkedő víztározó gátat, múltjának egy részét.

A Tordai hasadék

várt már Székelyföld!

Innen Tordán át, ahol sajnos az idő rövidege miatt nem tudtunk megállni, a Tordai hasadékhoz érve megkezdtük gyalogtúránkat annak gyaloghidakkal átívelt égigérő-sziklás völgyében, a Hesdát-patak mentén. A csodás környezetben alig vettük észre, hogy bizony elfáradtunk. Kényelmes buszunknak és megbízható sofőrünknek köszönhetően szerencsénkre gyorsan regenerálódhattunk Torockóig.

Torockó gyönyörű hófehér házait látni a fekvő óriás, a Székelykő lábánál, csodálatos élmény! Igen dicséretre méltó a múzeuma! Többre, templomára, nevezetes kocsmáira, stb. sajnos nem futotta az időnkből – nagyon

Torockó a Székelykő lábánál

A marosvásárhelyi városháza szecessziós épülete

Marosvásárhely felé az úton a táj szépsége mellett a buszon kialakult jó hangulat, az előre felolvasott városismertetés feledtette a kilométerek sokaságát. Mint mindig, megérkezésünk után parkolási hely keresése, majd „rövid” városnézés. Persze mindig elcsúszik az idő. Nem csoda, a gyönyörű Kultúrpalota, a megszépült város marasztal.

Így Szováta felé már hiába csattogtattuk az ostort; mire odaértünk, zárva volt a Medve-tó strandja, meglepően korán, már délután 5 órakor zárják. Rövid séta után felsősófalvi szállásunkra siettünk, ahol szintén, jó házigazdákhöz illően, erdélyi pálinkával (jó sokkal) és vacsorával vártak bennünket. Kaptunk finom erdélyi recepteket is és szóbeli szándéknyilatkozatot, hogy belépnének a MACSE-ba, ha segítünk kibogozni a rokoni szálakat egy bizonytalan rokonság biztos örökségének reményében. Vacsora közben megterveztük a másnapi útvonalat és némi mulatozás után keveset, de jót aludtunk.

Harmadik napunk

Gyergyószentmiklós, az örmény templom

Jó korán, reggeli után alkudozni indultunk a korondi vásárba. Kaptunk is első vevőként jelentős kedvezményeket. Megpakolva buszunk csomagtartóját, igyekeztünk Gyergyószentmiklósról, ahol Baiersdorf Kristóf hajdani osztálytársai, Romfeld János és Zárug Aladár vártak bennünket. Nekik köszönhetjük az idegenvezetést az örmény templomban és annak kertjében, majd a későbbiekben Babcsányi István mobiltelefonjának szerencsés megkerültét, valamint Romfeld Jánosnak az aznap esti baráti beszélgetés alkalmával elhangzott érdekes ismertetőjét életéről, szűkebb hazájáról.

A Békás-szoros

Útban a Békás-szoros és a Gyilkos-tó felé, bekanyarodtunk a közeli gyergyószárhegyi Lázár kastélyhoz, amely megkapó pártázatos reneszánsz stílusában lenyűgöző, felejthetetlen élményné bizonyult. Itt nevelkedett Bethlen Gábor, ma egyik termében galéria is működik; érdekes volt látni a korabeli hangulatot árasztó falak között a modern absztrakt festményeket. Megérkezve a Békás-szoros bejáratához, gyalog folytattuk utunkat a hatalmas sziklák völgyében, a Békás-patak partján.

A gyergyószárhegyi Lázár kastély

A Gyilkos-tó

Este a Gyilkos-tónál szálltunk meg egy feketére pácolódott fenyő-villában, ahol tiszteletünkre alaposan be is fűtöttek a még este is 30 fokos melegben. Hangulatos késő délutánt töltöttünk el a tó mellett sétálva, a vízből kiálló fenyőszálak között csónakázva, vacsorázva. Hajnalig pedig szomszéd turisták hangulatos tábortüzeinek fényében s egy nemrég, a hegyoldalba épült, utazókat, turistákat védő Szent Kristóf kápolna tövében vidáman nótáztunk. Ez volt

talán a legszebb, legharmonikusabb, leghangulatosabb este.

Negyedik napunk

Korán keltek a fiúk és elkészítették az öt nap alatti legfinomabb reggelit: terített asztal várta a lányokat! Bepakolás után Csíkszereda, Csíksomlyó felé vettük az irányt. Csíkszeredában szégyen- gyalázat, a busz ablakából csodáltuk csak a Makovecz templomot. Csíksomlyón megnéztük a pünkösdi zarándoklatok helyszínét, a templomot és környékét. Kristóf fényképezőgépe a templomban maradt, és sajnos hiába fordultunk volna vissza érte, a telefonon felhívott sekrestyéstől megtudtuk, hogy az ott felejtett készülék már nincs a templom padján.

Székelyudvarhelyen álltunk meg újra, ahol a Szoborparkban Kőhegyi Anikó ovijából való nemzetiszínű szalagokkal tisztelegtünk a nemzet nagyságai előtt.

Következő állomásunk Segesvár, a Maros menti város volt. Bejártuk a Világörökség eme kis

részét, megfigyelve, hogy folyamatosan újítyák fel a több száz éves házakat: uniós támogatással komplett óvárosi rekonstrukciót hajtanak végre; ennek eredményeként a város évről-évre egyre szebbé és vonzóbbá válik. A nagyszebeni városnézést és ismertetést is Anikónak köszönhetjük.

Segesvár óvárosa

Késő délután érkeztünk meg Szászsebesre, ahol Baiersdorf Kristóf édesapja született. Kristóf mutatta meg nekünk a várost,

sokat mesélt gyerekkoráról, reméljük, hamarosan beszámol ezzel kapcsolatos személyes emlékeiről, gondolatairól.

Vajdahunyadon szálltunk meg, éjszakába-hajnalba nyúló hosszú beszélgetéssel köszöntünk el a közös estétől és egymástól.

A segesvári Vlad Drakula ház előtt

Ötödik napunk

Vajdahunyad vár

Utolsó reggelink utáni délelőtti programunk Vajdahunyad várának megtekintése volt, majd Aradon álltunk meg a Hősök emlékműve előtti tisztelgésre, városnézésre.

Szeged felé jöttünk haza, a továbbutazók miatt már fél hétkor Budapesten voltunk.

Elköszönés előtt tervezgetni kezdtük egy jövő nyári, nyár eleji kárpátaljai és csehországi utazás szervezését; bízunk abban, hogy meg is valósul.

Fotók: Babcsányi Judit, Erd
Tutunzisz Gabriella, München

Nemzetközi hírek

A Familia Austria frissítette adatbázisát

Az Osztrák Családkutató és Történelmi Társaság frissítette az *Einwohnerdatenbank* [lakossági adatbank] projekt adatait. Amint azt a projekt vezetője, Renate Fennes

(einwohnerdatenbank@familia-austria.at) a CompGenD-L listán közölte, a projektbe felvett helységek listáját itt tekinthetjük meg:

<http://familia-austria.net/forschung/index.php?title=EINWOHNER-ERFASSUNGEN>, az adatbázist pedig itt kérdezhetjük le:

http://familia-austria.at/projekte/einwohner/einwohner_abfrage.php.

-hcs-

Familia Austria

Österreichische Gesellschaft für Genealogie und Geschichte

63. Német Genealógiai Kongresszus

Szeptember 9. és 11. között a Siemens Genealógiai Kör Erlangen ([Genealogischer Kreis Siemens Erlangen](#)) rendezésében tartja meg Erlangenben a Német Genealógiai Egyesületek Munkaközössége ([Deutsche Arbeitsgemeinschaft](#)

[genealogischer Verbände](#)) a 63. kongresszusát. A rendezvény mottója: „Genealógia és migráció változó hazában” [Genealogie und Migration in wechselnder Heimat]. A kongresszus programja innen tölthető le:

http://www.genealogy.net/genealogentag/2011/wp-content/uploads/2011/03/GEN_2011_flyer_41.pdf.

-hcs-

HEROLD – a Berlini Heraldikai, Genealógiai és Rokontudományok Egyesülete

([Verein für Heraldik, Genealogie und verwandte Wissenschaften](#))

2011. október 9. és 14. között tartja meg a második szemináriumhatét a címertervezés elveiről. A résztvevőknek egy záró klauzúrával alkalmuk adódik a „hiteles heraldikus” (geprüfter Heraldiker /HEROLD/) minősítés és diploma megszerzésére. A szemináriumhatét programja itt tekinthető meg:

<http://www.genealogienetz.de/vereine/herold/pages/seminar.htm>.

-hcs-

Nemzetközi tudományos konferencia a Koháry és a Coburg családról Füleken

A Füleki Vármúzeum következő rendezvényével, melyre 2011. szeptember 13-14. között kerül sor Füleken, szeretne találkozási lehetőséget biztosítani mindazon szakemberek számára, akik a Koháry és a Coburg család történetéhez kapcsolódó kutatásokat folytatnak Szlovákiában és Magyarországon. A rendezvény célja az eddig elért levéltári, műemléki, történelmi és irodalomtörténeti kutatási eredmények összeillesztése az érintett családok legismertebb képviselőinek életére, valamint a hozzájuk fűződő alkotásokra, műtárgyakra és műemlékekre vonatkozó legújabb tudományos ismeretek kölcsönös bemutatásával. A konferencia a Barstól Gömörig terjedő területre vonatkozó adatokat kívánja bemutatni. A füleki múzeum megalapításának 60. jubileuma és II. Koháry István, az utolsó füleki várkapitány halálának 280. évfordulója kapcsán megrendezésre kerülő nemzetközi konferencia címe: *A Koháry és a Coburg család emlékezete Barstól Gömörig.*

Forrás: http://www.filakovo.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=359:medzinarodna-vedecka-konferencia&catid=13:odborne-podujatia&Itemid=122&lang=hu

-hl-

Hazai hírek

Pecsét és címer a Székelyföldön címmel nyílik kiállítás

Budapest Főváros Levéltárában *Pecsét és címer a Székelyföldön* címmel nyílik tárlat 2011. szeptember 16-án. Napjainkban az öngazgatásra törekvő székelység körében a régi székely jelképek – címer, pecsét, zászló – iránti érdeklődés egyre nagyobb teret hódít. A tárlat átfogó képet nyújt a székelység képviselői, helyhatósági és egyházi szervezetei által használt szimbólumokról a 15. századtól napjainkig, bemutatja a látogatónak a székely nemzet régi és újabb címerét és címeres pecsétjeit, s azok különböző alkalmakkor és helyeken való ábrázolását. Láthatóak ezen kívül a székely székek, városok és falvak helyhatósági címeres pecsétjei, kiegészítve felekezetenként az egyházi pecsétekkel.

A kiállítás vármegyéről készült színes címerrajzai Keöpeczi Sebestyén József munkája.

Forrás: http://bfl.archivportal.hu/id-1894-leveltarunkban_pecset_es_cimer.html

-hl-

A család helye, szerepe a lokális társadalomban

Interdiszciplináris konferencia

Szolnok, 2011. szeptember 16-17.

Rendező: Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Tudományos Egyesület

Partnerek:

- Magyar Néprajzi Társaság Társadalomnéprajzi Szakosztály
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Múzeumok Igazgatósága
- Szolnoki Római Katolikus Egyház
- A Református Egyház Szolnoki Egyházközsége
- Tiszaparti Római Katolikus Iskola és Gimnázium

Forrás: <http://www.karpatmedence.net/hirek/216-konferencia-a-csaladrol>

-hl-

Tudományos konferencia Veszprémben

A Veszprémi Érseki és Főképtalani Levéltár, valamint a Veszprém Megyei Levéltár tudományos konferenciát szervez Padányi Bíró Márton veszprémi püspök halálának 250. évfordulója alkalmából 2012. szeptember 13-án és 14-én Veszprémben.

Forrás: http://www.veml.hu/leveltar/index.php?action=view_item&item=203

-hl-

A történelem sodrában című tárlat a szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeumban

A történelem sodrában című tárlat a Baranya megyei Hidas történetén keresztül ábrázolja az 1941 és 1948 között lezajlott dél-dunántúli eseményeket, a különböző népcsoportok politikai erőszakkal végrehajtott kitelepítését.

A II. világháborút követő időszak egyik fontos, sokakat érintő eseménye volt a különböző népcsoportok politikai erőszakkal végrehajtott kitelepítései. A csehszlovákiai és lengyelországi németekhez hasonlóan a magyarországi németeket is kollektívan vonták felelősségre a háborúért, és jelentős részüket 1946 és 1948 között Nyugat-, illetve Kelet-Németországba telepítették. A bukovinai székelyeket még 1941-ben telepítették át jobb jövő reményében a Jugoszláviától akkor visszacsatolt Bácskába, ahonnan azonban 1944 őszén el kellett menekülniük. A székelyek és az 1947-48-ban Csehszlovákiából szintén a kollektív bűnösség elve alapján kitelepített felvidéki magyarok egy része Tolna és Baranya megyék korábban németek lakta településeire került. A skanzen hidasi házában megnyíló új állandó kiállítás ennek a három népcsoportnak a történetét mutatja be.

A hidasi ház az 1959-es állapotokat tükrözi, amikor a kitelepített sváb család helyén már egy bukovinai székely család él. A gazdasági épületrész négy helyiségében létrehozott új kiállítási egység ennek a helyzetnek a megértéséhez ad történelmi hátteret. A koncepció legfontosabb része az 1940-es évek lakosságcserejének és következményeinek egyéni sorsokon keresztül történő bemutatása volt. A kiállításon többek között a skanzen munkatársai által készített interjúk láthatók, a kapcsolódó anyagokban hanganyagok, családi levelek teszik plasztikussá a kényszerutazás keserveit.

A rendezők kiemelt szerepet szántak a látogatókkal való párbeszédnek. Ezt szolgálja például az úgynevezett emlékfal is, ahová bárki felírhatja hasonló történetét, mert a kiállításnak az is célja, hogy minél több személyes emlék legyen megismerhető.

Forrás: <http://skanzen.hu/?fm=article&id=447>

-hl-

Életre kel a mohácsi csata

Ötvenezer katona valóságghű felszereléssel, dübörögve rohamozó csapatokban – így elevenedik meg a mohácsi csata egy animációs filmben, amelyet négy év munkájával készített egy több tucat fős csapat.

Egy számítógépes történelmi rekonstrukciókkal foglalkozó munkacsoport elkészítette a mohácsi csata valóságghű modell-

jét. A húszperces animációs filmet ez év augusztus 29-én mutatták be. Baltavári Tamás történész, a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem doktorandusa és Partigh Kis Rómeó, a Károli Gáspár Egyetem történész hallgatója már több éve foglalkozik csaták megjelenítésével a Creative Assembly Total War szoftverének felhasználásával.

Az 1526-os mohácsi ütközet lemodellezésén eredeti források és szakirodalom felhasználásával egy grafikusokból és számítógépes szakemberekből álló csoport dolgozott a történészek vezetésével. Rekonstruálták a csatateret, modelleztek minden környezeti tényezőt, figyelembe vették a felszereléseket, a páncélokat, de még a seregek harcrendjét is bevitték a bonyolult modellbe.

A négyéves tervezés és előkészítő munka végső fázisa is jelentős szervezést igényelt, hiszen a csata több tízezer résztvevőjének mozgatása csak több ember összehangolt munkájával volt lehetséges. Az egyes csatajeleneteket diákok közreműködésével játszották le.

A látványos produkció mindenki számára elérhető az interneten.

http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=znQLk3j10VA

Forrás: <http://tortenelemportal.hu/>

-hl-

Egyesületi hírek

MEGHÍVÓ

a Magyar Családtörténet-kutató Egyesület 2011. évi közgyűlésére

Időpont: 2011. szeptember 24. 10:00 óra
Regisztrálás: 09:30 és 10:00 óra között
Helyszín: Patrona Hungariae Gimnázium díszterme
1092 Budapest, Knézich u. 3-13.
<http://www.patrona.hu/>

Mindenkit szeretettel várunk! Számítunk az egyesületi tagok nagyszámú részvételére, hiszen fontos kérdésekben fogunk dönteni.

Amennyiben a közgyűlés határozatképtelen, úgy negyedórát követően megismételt közgyűlést tartunk változatlan helyszínen, amely a megjelentek létszámától függetlenül határozatképes.

Az egyesületi törvényeknek megfelelően minden MACSE tagnak postán küldjük el a hivatalos meghívót a javasolt napirendi pontokkal és egyéb fontos információkkal.

Kérjük az eddig elmaradt egyesületi tagdíjak átutalással vagy a helyszínen készpénz befizetésével történő rendezését.

Szeretettel várunk egyesületünkbe mindenkit, akit érdekel a családkutatás, aki segítséget vár vagy nyújtana egy genealógiában szenvedélyesen érdekelt közösségen belül. Csatlakozzon hozzánk: együtt könnyebb! Közgyűlésünkön is beléphet az egyesületbe vagy kérje felvételét a levelezőlistánkon: <http://groups.google.com/group/macse?hl=hu>

Hunyady László

elnök

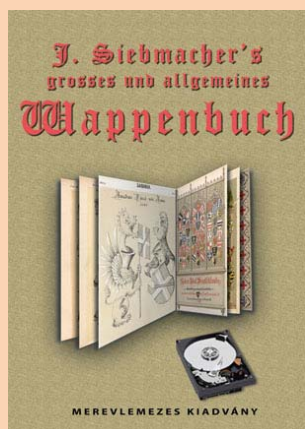
Magyar Családtörténet-kutató Egyesület (MACSE)

Újdonságok

www.arcanum.hu

A teljes Siebmacher - Mervelemez

Szakmai-tudományos térképek a
Hadtörténeti Térképtárban 1765-1920 DVD

MACSE

H-1022 Budapest
Bimbó út 55.

E-mail: macse@macse.org

Adószám: 18213056-1-41

KSH: 18213056-6499-529-01

Egyesületi tisztségviselők

Hunyady László
elnök
hunyady.laszlo@macse.org

Rihmer Aurél
titkár
rihmer.aurel@macse.org

Fábiánné Fónai Melinda
alelnök
fonai.melinda@macse.org

Papcsik Béla
alelnök
papcsik.bela@macse.org

Gelei Judit
elnökségi tag, pénztáros
gelei.judit@macse.org

Sztrányai Ildikó
az ellenőrző bizottság tagja
sztranyai.ildiko@macse.org

Beszeda László
az ellenőrző bizottság tagja
beszeda.laszlo@macse.org

Németh József
az ellenőrző bizottság tagja
nemeth.jozsef@macse.org

Látogassa meg
webhelyünket:

<http://www.macse.org>

és fórumunkat:

<http://macse.forumx.hu/>

Felsőbüki Nagy Sándor Sopron vármegye alispánjának síremléke a fertőszentmiklósi temetőben

Fotó: Gyimesi Imre